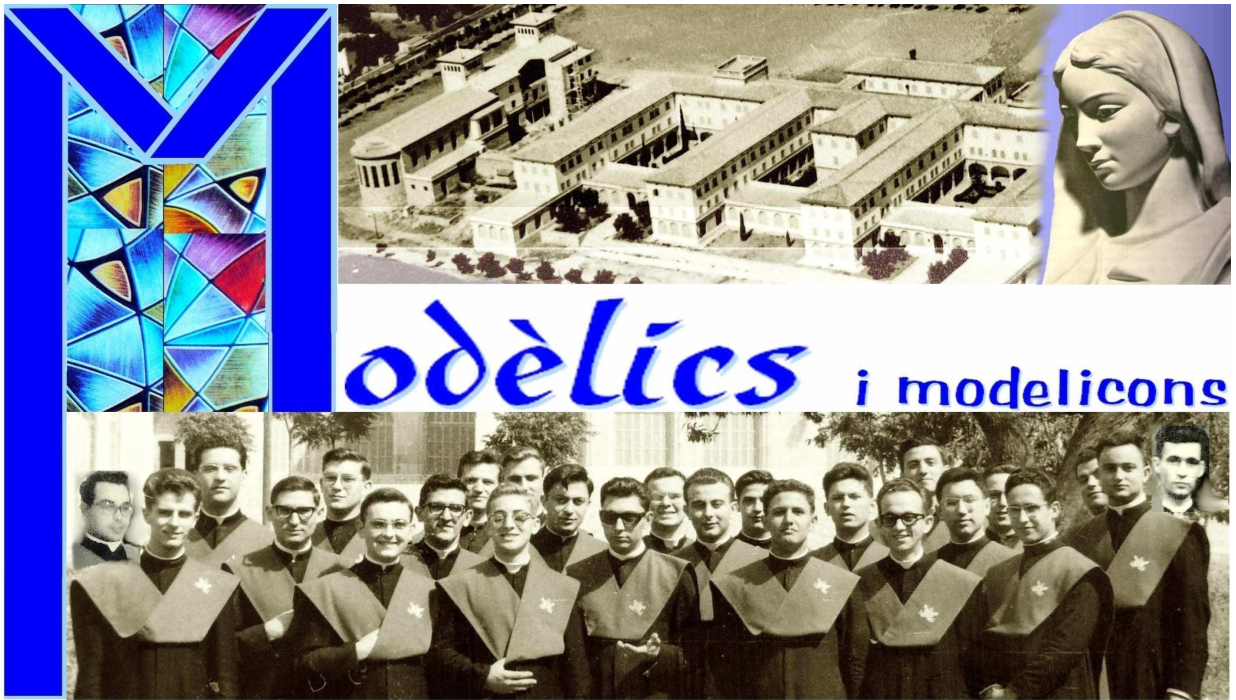

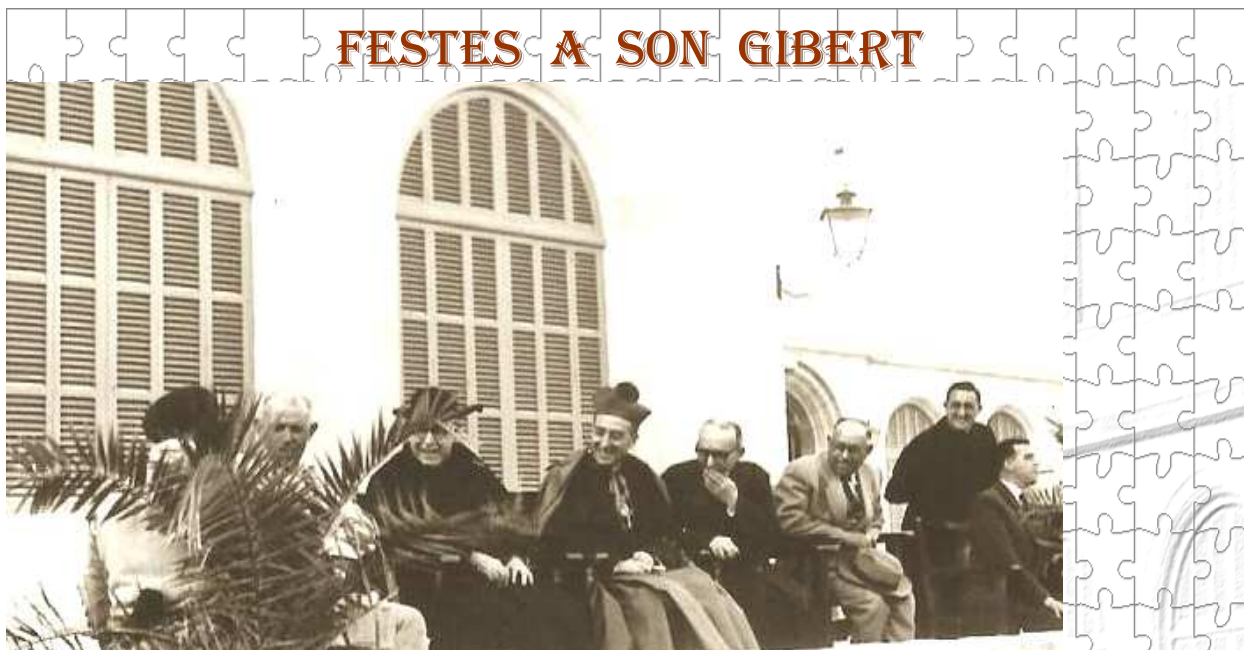
Gener 2010

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 22

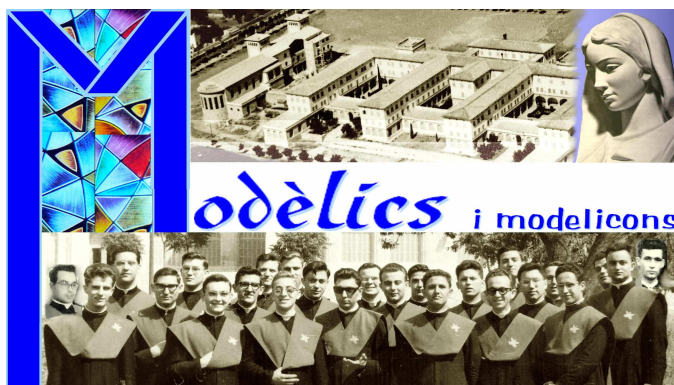

FESTES A SON GIBERT

Peu de Portada: Posta de sol del dia més fred de desembre 2009

Fotografia de G. Rosselló

Per començar...

Gener 2010

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 22

RECORDANT ELS ANYS DEL SEMINARI

Bartomeu Moll i Ribes

LA CELEBRACIÓ DE LA FESTA DE NADAL

Des del dia de Sant Miquel, els primers anys i, posteriorment, des del primer d'octubre horabaixa ens trobàvem al Seminari. En començar el mes de desembre i el temps d'advent tot era il·lusió, pensant en les festes de Nadal en què tornàriem a ca nostra, cosa molt natural.

Un bon dia ens repartien un paperet de les monges caputxines que ens convidava a presentar un obsequi al Nin de Betlem: *"Harás unas sabanitas para calentar al Niño Jesús rezando cada día tres padrenuestros"*. I nosaltres ben contents si en sortíem en poca cosa.

A mitjan novembre, després de la setmana dels exercicis espirituals a les dotze i mitja, en lloc de solfejar les lliçons del *Solfeo de los solfeos*, agafàvem dos quaderns de villancets del seminari de Logroño, *Navidad en España* y *Navidad en Europa* per aprendre noves cançons de Nadal.

Els de l'Escola, que érem quasi tots, llevat de "aquellos", preparàvem les Matines de la Seu: els responsoris de Casimiri per a tres veus, tiples, tenors i baixos, *Sancta et immaculata virginitas*, amb el verset *Benedicta tu in mulieribus*

et benedictus fructus ventris tui que canten els tenors en to segon gregorià; *Verbum caro factum est*, i el verset *Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil* cantat pels tenors i baixos, en to octau; *Beata viscera* de Mn. Pere Rebassa, amb el solo de tenors *Qui hodie pro salute mundi de Virgine nasci dignatus est* i, llavors el dels nins *Dies sanctificatus illuxit nobis, venite, gentes, et adorete Dominum*; els villancets més tradicionals, com *Noche de paz* i *Adeste fideles*.

A partir de primer de filosofia, s'instituí el concurs de villancets, que consistia en un cant popular del "*Cantoral diocesano*", i un del "*Liber Usualis*" del dia de Nadal, ambdós obligatoris, així D. Bernat evitava haver-lo d'aprendre per a la celebració de la Seu, dos de lliure elecció, un a veus i un altre popular.

A primer de filosofia Don Pep Sacanell ens prometé que si guanyàvem el concurs ens dispensaria l'examen trimestral de Lògica. Bé ens afanyàrem, així que aconseguírem el premi del villancet popular, la lletra del qual era una discussió sobre qui estimava més el Nin Jesús ("*Yo digo que sí, yo digo que no, más le quiero yo. ¡Oh qué tierna disputa, qué dulce emulación! Tú, Niño, ¿a quién prefieres?- Os prefiero a los dos*"). Tots contents perquè ens havíem llevat un mal de cap.

Els altres anys, de forma indiscutible, guanyàrem els dos premis de tal manera que D. José Ramón Echave, quan el darrer any donà compte de la decisió del jurat, digué que ja estava bé que el primer premi fos sempre per al nostre curs. Cada any estrenàrem director: Perelló, Salom, Rosselló, Nigorra i Tauler.

L'any d'exercicis espirituals abans de les ordenacions i, fora de concurs, cantàrem "*Ay del Chiquirritín*" i "*Arre, borriquita*" amb arranjaments fets per nosaltres, guitarres (Tomeu Fons i Rossinyol), castanyetes (Mateu Buades) i bombo, que tocà en Parets i, perquè no s'equivocàs, en Perelló es posà davant ell indicant-li els tres cops de bombo i en "*Juan nostro*" s'ho prengué tan seriosament que en pegar els tres cops quan era l'hora també deia *bum, bum, bum*, cosa que, descoberta pels assistents, provocà moltes rialles. Sense pecar d'estufats, l'èxit va esser rotund.

L'advent era el temps del "*Rorate*", la darrera estrofa del qual ens posava pell de gallina, "*Consolamini, consolamini, popule meus, cito veniet salus tua...*" A partir del 17 de desembre amb el cant de les antífoes majors, anomenades "*O*", notàvem que Nadal ja estava a dues passes. Abans del final del trimestre, per cursos, visita obligada al Rector del Seminari D. Pere Sureda en el seu despatx. Ens desitjàvem mútuament les bones festes. A tercer de filosofia no es cansà d'elogiar la interpretació del gradual de la missa de mitjanit, *Tecum principium*, sota la direcció d'en Biel Rosselló, especialment d'aquella frase que ha quedat per sempre encunyada "*In splendoribus sanctorum*".

Arribava el dia 23 de desembre i tots els llatinistes i humanistes que no eren de l'Escola partien cap a ca seva.

El dissabte de Nadal, després d'un bon plat de sopes i patata frita amb un ou frit, les monges ens solien donar de postres dues tallades de torró de Xixona. Davant l'entrada del Seminari ens esperava l'autobús que ens conduiria a la Seu i,...: *"A la Seu canten matines, Pep, Pep, Pep, / aquesta nit de Nadal, Pep, Pep, Pep, / i ets àngels toquen bucines, Pep, Pep, Pep, / 'seguts damunt es portal. // Bacallà per aquí, / bacallà per allà, / hala, Pep, a Matines / a la Seu a cantar"*.

Després de revestir-nos a la sagristia dels vermells, ens dirigíem al Cor. El Senyor Bisbe seia en el trono, els canonges, beneficiats i acollits, a la seva cadira; els seminaristes que tenien sort, a les cadires sobrants i, els altres, als bancs sense respall. A l'ofici de matines no es deixava res sense cantar: l'invitori, (un que no arribava a acabar, si el bisbe Enciso hi era present i, si no assitia, la versió curta) l'himne, les antífoes, les nou lliçons, els responsoris i els nou salms, versiculats, és a dir, alternant els versets cantats pel cor amb els altres semitonats per un solista, i, mentrestant, l'organista es lluia. A mitjanit el nin seminarista cantava la sibil·la i seguidament començava la celebració de la Missa Pontifical, per viure el misteri del Fill Déu que es fa home per fer de nosaltres fills de Déu.

Mosaic de Sta. Maria en trastevere (Roma)

Fotografia: G. Rosselló

Era tan llarga la celebració que, en acabar, ja no recordàvem quan havíem començat.

A la mala hora arribàvem al Seminari on ens esperaven les monges per donar-nos una tassa de xocolata i unes tallades de coca de Nadal. Els que tenien son anaven a dormir, i els qui tenien ganes de vetlar, al despatx de Don Pep Sacanell. Ben de matí en Pep Morell tocava la campana i, carregats amb la maleta, cametes me valguen, cap a la carretera d'Inca per agafar el tramvia o l'autobús,

que ens deixava a la Porta de Sant Antoni, i d'allà, a l'estació i tots cap a ca nostra que, després de tres mesos, tant nosaltres com els nostres pares i germans, esperàvem retrobar-nos, que ens ho teníem ben merescut. I fins al dilluns dels Reis.

LA FESTA DE SANT ANTONI

La celebració de la festa de Sant Antoni al Seminari tenia dues parts: el fogueró i la benedicció dels animals.

El dissabte vespre o vigília de Sant Antoni, se suprimien les dues hores d'estudi i fèiem un gran fogueró. En principi, al solar on s'edificà la capella gran, després, en el camp de tennis, devora la cantonada que feien el camí Salard i el carrer Mestre Perosi a l'entrada del Seminari en temps nostre i, també al costat del menjador del Seminari Major, on posteriorment hi hauria el camp de basquet i "balón volea".

Era l'únic dia en que ens podíem escalfar i, quines ganes en teníem!, perquè allò que es diu fred, en passàvem, i molt! Tot lo dia els peus gelats, amb les mans, els peus i les orelles plenes de sedes, un costipat que aplegàvem quan el fred començava i que durava fins Pasqua. A tot això hem d'afegir que quan érem petits no dúiem calçons llargs fins que complíem quinze anys. (Actualment hi ha protestes d'al·lots i pares si en els col·legis no tenen calefacció.)

Amb tants d'ametlers no ens faltava llenya per cremar, i també es pegava foc a tot allò que era inservible, com és ara, un any, coronava el caramull una cadira de professor, però buida.

Una vegada encès el foc començava la festa. Venguen corregudes al voltant del foc i cançons i gloses amb la tonada del "dominé" o de "Sant Antoni" que és la mateixa de "Sa ximbomba". Un any en Pep Morell en dugué un parell de fulles, i, hala! canta qui te canta, però en Sancho també es va animar i es posà a improvisar i bé li'n tirà, d'indirectes o de ben directes i en Pep Morell que no deixava d'estar aferrat als seus papers. Pareixia un combat de picat... Molt bé.

Quan el foc ja s'apagava i, a l'hora oportuna, tocaven la campana i tots a sopar.

El dia de Sant Antoni, a mitjan matí o el capvespre, tenien lloc les benediccions dels animals, que es feia davant l'entrada del Seminari Menor, i no hi faltava res, a la desfilada:

- L'Ajuntament: batle, que durant molts d'anys fou en Pep Morell i que cada any feia un discurs en castellà de Mallorca imitant algun baltle de poble; els regidors, el "cabo" de la guàrdia civil; una autoritat eclesiàstica, que se suposava havia estat convidada a celebrar l'ofici de la festa, vull dir, un canonge, amb faixa vermella, que solia ser en Joan Rosselló, al cel sia.

- La banda de música: normalment formada pels viudos o balarrassas. Qualsevol cosa que fes renou servia: casseroles velles, pots,... i unes caixes de

cartró cilíndriques molt grosses en les quals venia el famós “queso” americà que durant anys ens donaren com a companatge els matins per berenar. A primer de filosofia ens tocà a nosaltres encarregar-nos d’aquesta feina, però tenguérem sort perquè Don Guillem Payeras ens dugué els instruments de la banda de música de Bunyola, que havia acabat malament i els músics s’havien tirat els trastos pel cap. No satisfets amb tot el que teníem empràrem encara altres estris, com sa trompa del vell gramòfon del gabinet de física i química. Ens va anar de lo millor. En Tomeu Fons, que duia una corneta, va voler imitar el cornetí de les desfilades de soldats; al principi li sortia molt bé, però acabà fent un gall estrident, que no varen beneir, i rialles tantes mai.

- Altres que feien de comparsa, com en Ferran Aguiló que, cridant venia cupons dels cecs.

- En Gaspar Aguiló muntant un cavall.

- Les ovelles de So’n Gibert.

- I el més important, la carrossa amb Sant Antoni i el cor que l’acompanyava. Els anys en què conraven la finca de So’n Gibert els amitgers de Sa Pobla, també hi prenien part, com a grans devots de Sant Antoni.

- A l’escalonada, Don Toni Esteva, el majordom, amb capa pluvial i acompanyat pels escolans, donava la benedicció als animals.

Acabada la benedicció, els cantors entonaven les gloses, que normalment anaven dirigides als superiors. Entre aquestes, una d’en Baltasar Coll:

*Liturgista i secretari,
no en trobareu cap com ell,
és molt devot de sa pell,
sap més xistes que es diari.
Ha tret molt d’es calendari,
no és ver, Senyor Sacanell?*

Aquest mateix any, encara érem llatinistes, també en va fer en Pere Orpí.

Al dinar, Don Toni, com ecònom i bona persona, procurava fer un “extraordinari” perquè participàssim de la seva ononàstica.

B. Moll

RECORDANT EL PASSAT...

PELLUCANT PER DINS ELS PLECS DE LA MEMÒRIA

Perdonau-me, amics, el títol pretensions d'aquest escrit que poc tindrà a veure amb el seu senzill contingut. Que, al manco, no es perdi pel títol.

A l'hora de pensar i tornar a pensar què podria contar-vos, a la fi, després de descartar altres opcions, em vaig decidir per endinsar-me en els llunyans records d'aquella infantesa / adolescència feliç que va coincidir amb els anys de Seminari i que compartírem tots nosaltres.

Cosa pareguda ja vos vaig contar a un escrit de fa uns anys que, amb el títol “Quin temps era aquell...” narrava també algunes peripècies de la meva època de Seminari. Esper sabreu perdonar-me alguna repetició.

Segons el Diccionari Català – Valencià – Balear, “*pellucar*” en la segona accepció, vol dir: “collir o arregar els fruits escadussers que han quedat sense prendre en la collita normal...”; i en la tercera en sentit figurat: “arregar coses d'ací i d'allà, aprofitant les ocasions”.

Això és el que voldria fer. Arregar aquelles vivències que, malgrat no tinguin massa importància, han quedat gravades en el camp de la memòria. Vet aquí algunes:

La meva infantesa la marcaren profundament els meus pares que acolliren el meu naixement com una benedicció (¿?) de Déu. La marcaren també la vida d'un poble petit i pagès, la presència d'un rector estimat i exigent, D. Gabriel Frontera i el rossegar el cul constantment per dins l'església. I ja ho sabem tots: vaig començar, com molts de vosaltres, a dir misses dins el corral de ca meva, a tocar la campana que era un simple picarol, instal·lat a dalt d'un arbre, a muntar el mes de Maria amb els ciris i flors corresponents. Amb la complicitat dels de ca meva i del meu entranyable amic de la infància, En Xisco Font qui, més endavant faria una passada d'una sèrie d'anys com a blauet a Lluc. I, ala, a jugar s'ha dit! Eren les “playstations” d'aquell temps. A mi tot m'ajudava a pensar que havia de ser capellà. Des dels pares, el rector i la gent del poble. La idea va anar adquirint forma i lentament es va congriar dins mi la convicció, encara força inconscient, que havia d'anar al Seminari per ésser capellà. Ja se'n va cuidar D. Gabriel, expert en enviar gent al Seminari (fixau-vos en la tira de seminaristes que hi havia a Son Carrió aleshores: Llorenç Miquel, Bartomeu Pascual, Miquel Mascaró, Joan Puigròs i crec algun altre).

S'acostava el dia de l'entrada i la meva mare, que ja feia temps que no vivia, angoixada per la “desmamada” del pubilet, va decidir que havíem d'anar a Manacor a comprar tot el parament necessari per a portar al Seminari. I un bon dia

de setembre d'aquell any 1955, ens aixecàrem de bon matí i fosca negra mon pare va junyir el mul al carretó i li espitxàrem cap a Manacor. Un parell d'hores d'anada i altres tantes de tornada (10 quilòmetres) per anar a comprar la roba necessària i tots els estris convenients per a la nova vida que el fillet havia de començar. I després la feina de mumare posant les inicials (RUS) a la roba i als llençols amb el número 42 que se m'havia adjudicat.

I vaig començar a contar els dies que mancaven per a la gran eixida. Més ben dit, les contàvem entre dos: En Mateu Galmés i jo. Havíem d'entrar plegats ja que ell també havia aprovat el primer curs.

I arribàrem feliçment al Seminari. ¿Sabeu quin és el primer record que guard a la memòria d'aquell dia? Idò, l'acollida amable, simpàtica i familiar del qui seria el meu prefecte o el dels companys d'entrada, Tomeu Bennàssar. Mumare va quedar encantada amb ell. I sempre em contava que li havia dit: "les mares voldrien també un seminari per a elles devora els fills".

Aquell dia tot era novetat. El dormitori grandíós, la sala d'estudis, la trobada amb els amics condeixebles, el camp de futbol, les dutxes. Naturalment els pares passaven revista per tot i la mare ens feia el llit donant-nos les darreres instruccions pràctiques. Els companys que compartírem el dia de l'arribada no serien els mateixos amb qui compartiria jo els estudis. M'ajuntava a uns companys que ja duïen un any al Seminari. Tot plegat em feia sentir una mica inferior.

I començà la vida normal de seminari que tots coneixem. El refector amb la lectura del "Manual de Urbanidad" por el P. Vicente Gambón de la Compañía de Jesús. El silenci rigorós al dormitori i a les dutxes. Les llargues files pels passadissos. Les meditacions matinals de D. Pep Sacanell que ens parlava de "lua liuturgia del dia" acabant sempre amb el sospirat "procurem idò" i les divertides meditacions de D. Guillem Payeras que ens contava les seves correrries cursillístiques i apostòliques fora del Seminari. I els professors, i... les vacances! Tan esperades. Vaig tenir "la sort" de no pertànyer a la "Schola Cantorum" i així poder gaudir així d'alguns dies més de vacances. Vaig pertànyer, doncs, a la confraria dels no cantaires de la qual n'era president vitalici En Pep Toni Fuster que, com tots recordau, únicament cantava, i "a su aire", la cançó que el feu guanyar el concurs internacional de Cabrera, un d'aquells recordats estius en què hi fórem d'acampada. La famosa cançó que portava per títol "les campanes de la Sang" ("qui les toca qui les mena el Rector de Santa Elena").

Ben segur que totes aquestes contarelles vos hauran ajudat a recordar i a lo millor a precisar amb més exactitud coses d'aquell temps.

Que és de bo recordar i fer una rialla des de la perspectiva de 50 anys.

Bé, amics. Desig que sapigueu perdonar el meu discurs. Fins una altra ocasió.

Rafel Umbert Sureda

Órgano de la Obra Pontificia de las Vocaciones Sacerdotales

En Jaume Sancho ens ha proporcionat, degudament escanejats, tots els números de la revista Antorcha en un CD. Ha fet una feina molt laboriosa, però molt eficaç i pràctica per al nostre ús, ja que fàcilment podrem visualitzar, copiar i imprimir qualsevol dels escrits que allà apareixen.

L'equip de redacció de Modèlics i modelicons hem decidit que no cal seguir amb *Escorcollant el passat* com he fet als escrits anteriors, ja que ho podrem fer cadascú, segons ens interessi. Sí que crèiem que seria bo que lliurement, un cop posat a disposició aquest material tan valuós, puguem, a cada número, fer alguna aportació on es reflexioni sobre algun dels aspectes recollits a la revista. Per tant Modèlics i modelicons resta obert a les aportacions de tots.

Jo començaré avui amb un tema que ja tenia mig esbrinat, extret del núm. 3 de la revista, publicada a les Convivències d'estiu, agost de 1958.

PROCEDÈNCIA FAMILIAR DELS SEMINARISTES

Les dades que surten a la revista es refereixen a dos aspectes concrets: professió dels pares i nombre de fills de cada família.

És de tots conegut el fet que molts de nosaltres, de no haver anat a estudiar al Seminari, amb molta dificultat haguéssim pogut assolir el nivell d'estudis que aconseguírem. Pel que fa al meu cas en concret, hauria anat a l'escola unitària de Mancor i difícilment, perquè l'ensenyament, del que aleshores es deia ensenyança mitja, era només a l'abast dels residents a Palma, Inca i Manacor, per altra part els problemes econòmics de la família no feien possible, ni tan sols anar, en el meu cas, a Sant Francesc a Inca. Per això sempre he reconegut que el que som i el que he pogut aconseguir ho dec, en gran part, a la formació que vaig assolir en els meus anys de seminari.

Les dades aportades es basen en un total de 260 seminaristes.

-Pel que fa a la professió dels pares, si adjuntam les que podríem dir classes més humils, agricultors i obrers que treballaven a sou, reporten un 57,89 % del total (agricultors 32,30 i obrers 25,59 %).

Els fills de militars i guàrdies civils sumen un 10,76 % (amb un percentatge igual ja que hi havia 14 fills de militars i 14 fills de guàrdies civils).

El fet que hi hagi només 2 fills de misser, 1 fill d'enginyer, 7 de mestres, 9 d'entre metges, manescals i apotecaris, demostra clarament el que he dit pel que fa als recursos econòmics de les famílies que aportaven els seus fills al Seminari.

-Pel que fa al nombre de fills, en els dos extrems trobam: famílies amb un fill 18 i una família amb 15 fills. Aleshores per tenir la categoria de família nombrosa havien de tenir 4 o més fills. De les dades podem deduir que hi havia 133 famílies nombroses (és a dir un 51,15 %). Les famílies amb 2 o 3 fills reporten un 41,92 % (és a dir 51 famílies amb 2 fills i 58 famílies amb 3 fills).

Jaume Gual i Móra

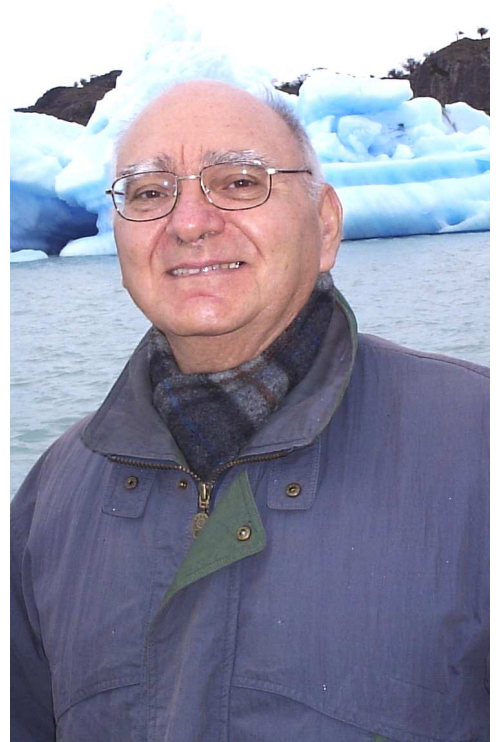

El nostre convidat

GABRIEL AMENGUAL COLL

Entrevista amb Antoni Bennasar

Hem volgut que aquesta vegada fos en Biel Amengual qui contestàs les nostres preguntes en la secció “el nostre convidat”.

Tots coneixem en Biel i sabem que la seva inquietud investigadora li ve de ben enrere. En el seminari es guanyà el sobrenom de Rahner a causa del seu interès i capacitat per aprofundir els temes d'estudi filosòfics i teològics.

Són ja més de 30 anys dedicats a l'ensenyament universitari - després d'altres de preparació a Roma i a Alemanya - i encara li ha quedat temps per a publicacions amb molta densitat filosòfica.

Per aquests motius estàvem molt interessats en conèixer el seu punt de vista sobre diversos temes.

Aquestes foren les nostres preguntes i les seves respostes.

Quin paper ocupa Déu en el panorama actual de la reflexió filosòfica?

La filosofia, com la literatura i la mateixa ciència, forma part de la cultura de l'època i participa de les seves curolles, prejudicis (tant en el seu sentit pitjor, com en el seu sentit més ample i inofensiu: pre-judici, aquells judicis previs o pressupòsits que donem per vàlids sense discutir-los), valors i anhels. I per tant en la filosofia hi podem trobar reflectides totes les postures que veiem circular pel carrer o pel diari i les revistes.

Així podem trobar des de posicions que s'autoanomenen "més enllà de l'ateisme", que troben que parlar de religió és de pesats, de mal gust, pertany a l'esfera privada i a l'àmbit de l'arbitrari, de la mateixa manera que les tendències sexuals de cadascú. Així, ben en concret es manifesta John Searle, per altra part tota una autoritat en qüestions de lingüística i filosofia del llenguatge, consciència i ment; i com qui no diu res a un dels seus llibres expressa aquesta opinió, que certament no té res a veure amb allò del qual ell en sap i és reconegut especialista; això ho diu com una opinió qualsevol i així s'ha de prendre. Amb aquesta línia s'hi mouen molts de filòsofs diguem de l'àmbit de la ciència. Es tracta d'una visió del món "de taulades avall", on tot és quantificable, mesurable, dominable mitjançant el càlcul, on tot respon a causes i condicions, fins i tot a vegades s'arriba a motius i raons, però la raó no hi té més funció que aquesta de domini i càlcul.

Aquesta mateixa postura la podem trobar en tots aquells que, sense tenir una visió científica del món, s'han "instal·lat en la finitud", segons la cèlebre fórmula de Tierno Galván (*¿Qué es ser agnóstico?*), i ni tan sols perceben que si es tracta de la finitud i de quelcom que ells podem caracteritzar com a finit, això vol dir que ells n'han percebut els límits, les fronteres, d'alguna manera han anat més enllà de la finitud, per tal de percebre-la com a tal, i que, per tant, la finitud, dou finir i co-llindar amb qualche altra cosa, amb un més enllà d'ella.

A l'altre extrem hi podríem col·locar la posició que podríem caracteritzar com ja els antics grecs: "per tot hi ha déus", arreu hi ha Déu o déus. Dins aquest extrem hi podríem trobar des de creients (cristians o no) místics fins a politeistes (nietzscheans, neonietzscheans, adoradors de tants ídols), o fins i tot aquella postura que Metz caracteritzà com la d'aquells que diuen "religió, sí, Déu, no", és a dir, aquells que accepten la religió com un sentiment i una cultura humana, un mètode d'autoajuda, però la consideren solament com una autorrealització humana, i per tant, en la religió són ells els que determinen i manen. D'això, almanco segons diuen els sociòlegs hi ha més del que sembla. De fet moltes vegades ells han parlat del revifar de la religió o també de la transformació del religiós o del sagrat, en el sentit que li apliquen aquella segona llei de la termodinàmica segons la qual l'energia no desapareix sinó que es transforma; el mateix estariem avui en dia experimentant: el sagrat no es que desaparegui, sinó que s'ha transformat: no es cerca en les grans religions sinó en les sectes, els grups d'acolliment, d'autoajuda, moviments religiosos i espirituals. O fins i tot fenòmens culturals actuals, com la música, les discoteques, l'esport, el voluntariat, i un xinxer d'etc. més en serien expressió. El nihilisme, amb la

seva proclama de la mort de Déu, com se sap (ja a Nietzsche mateix), no és el final de la religió, sinó en tot cas del monoteisme i el revifar del politeisme, déus al gust de cadascú i de cada moment.

Altres es mouen en el terreny que d'una manera molt ampla i laxa podríem anomenar la desobjectivació de Déu (la qual cosa pot tenir una lectura molt positiva, però també permet una difuminació total de la cosa); aquest àmbit és el que habiten heideggerians i nietzscheans, que perceben la "mort de Déu", però que a la vegada reconeixen una dimensió de la realitat que normalment ha posat de manifest la religió i per això mantenen certs trets propis de la religió, encara que a vegades traslladats a l'àmbit més heterogeni i lliure de l'art.

Altres, essent o no religiosos, reivindicaran la presència pública del fet religiós, pel fet de ser una de les fonts i fonaments d'humanitat, eticitat, de valor, que altrament es perdria. Així per exemple, Habermas.

De moment se m'ocorren aquestes posicions; supos que n'hi ha moltes més i que aquestes es poden donar en tota mena de combinació; la qual cosa ja ens dóna una panoràmica variada i multicolor.

Òbviament em deixava la més seriosa: en filosofia se segueix preguntant per Déu. Fins i tot s'ha parlat d'un "gir teològic de la fenomenologia", fenomenologia que és avui el corrent més viu i productiu en filosofia, gairebé l'únic viu, després de la mort del marxisme i de que la filosofia analítica hagi perdut la seva innocència creient-se la caçafantasmes i aclaridora de tot i de res i acabant fent escolàstica; doncs, especialment a França, s'ha parlat d'aquest "tournant théologique de la phénoménologie", que, per citar alguns noms, arranca d'Emmanuel Levinas (1906-1995) i Michel Henry (1922-2002), i actualment té com a grans representants a Jean-Luc Marion, Jean-Louis Chrétien, Jean-Yves Lacoste, Jean Greisch, Jean-Louis Vieillard-Baron, etc. En aquest cas es ben pot dir que el més viu de la filosofia és precisament aquella que es planteja la qüestió de Déu.

Com pot respondre el filòsof creient a les grans preguntes dels filòsofs agnòstics o ateus?

Mantenint les preguntes. Això és el primer i el més important. Ara bé, mantenir preguntes, fer-ne no és tasca fàcil. Es tracta de repensar-les des de noves experiències, situacions, nous recursos. Però en el fons es tracta sempre de pensar el que vivim; la religió no neix de la filosofia, sinó en tot cas al revés; es tracta de pensar el que és, en aquest cas el que és la nostra experiència religiosa i el que es manifesta en la nostra experiència religiosa i vital en general. Per tant, hi pot respondre fent filosofia, pensant la fe i el seu contingut (Déu), l'actitud, l'experiència, etc.

Quin és el plantejament que avui es pot fer al problema del mal? (el mal que no és resultat de les accions humanes)

Ai, quina pregunta! Dit amb poques paraules: el plantejament que el cristianisme ens ensenya que ha fet Déu mateix amb el mal: el s'ha carregat sobre les seves espatlles per tal de engolir-lo i així fer-lo desaparèixer. És el plantejament de la compassió, la solidaritat amb les víctimes. Si clàssicament la gran pregunta era "unde malum?", sobre aquesta qüestió Plotí hi té alguna Ennèada clàssica i S. Agustí també hi va reflexionar molt, tant per la seva experiència personal com per les controvèrsies que va haver d'afrontar. Avui la pregunta ja no és d'on ve el mal, sinó com ajudar a les víctimes.

És clar, la pregunta ja condiciona, perquè parles del "mal que no és resultat de les accions humanes". Això ja S. Agustí, que és el primer que fa la distinció entre "malum culpae" i "malum poenae", i després S. Tomàs que diu que en aquesta doble classe de mal hi estan inclosos tots, ells negarien la major: el mal com a mal entra en el món per l'acció de l'home, de manera que tot mal o és culpa o és conseqüència de la culpa; (fins i tot en el cas –el més probable– que l'home no sigui l'origen últim del mal, ja que ell mateix es veu seduït pel mal). Aquesta tradició bíblica que accentua la llibertat i la responsabilitat de l'home, i que a vegades s'ha caricaturitzat com a forjadora del complex de culpabilitat, és de fet la que desfatalitza la història i la posa en mans de l'home i és el corrent més potent en tota la història del pensament, ja que en ell hi conflueixen pensadors tan diversos com Kant i Marx (una altra cosa seria Freud); però aquest mateix corrent ha tingut prou cura per no carregar tot el mal únicament sobre les espatlles de l'home, afirmant que ell no és l'origen últim del mal, i que el mal té solució: salvació, i la història és també història de salvació. Que tot mal té com origen la culpa, certament avui ens costa molt d'admetre davant el panorama de milions de gent que mor de fam i no per culpa seva, precisament. Però a la vegada això planteja de bell nou la qüestió de la culpa, perquè les víctimes poden ser innocents, però el mal el fa qualcú, o almanco es fa mitjançant l'acció de persones, perquè les estructures no funcionen soles, tenen uns executors, uns planificadors, uns teòrics. Aquest problema el va posar de bell nou sobre la taula Hannah Arendt parlant de la "banalitat del mal" per referir-se a Adolf Eichmann, l'encarregat de l'extermini jueu, el qual no era ni una mala persona, ni un home sense sentiments, sinó un home "terriblement normal", que no feia més que complir el seu deure, complia ordres i cada vespre se n'anava a casa i vivia una vida burgesa, d'una bona família, li agradava la música clàssica, etc. Doncs aquest "mal banal", per la manera en que es comet i no per les conseqüències desastroses que causa, és el que vivim segurament avui en dia; on, només per citar els darrers esdeveniments, la cobdícia d'uns senyors banquers ha dut a la roïna i a l'atur a molta de gent i a la fam a multituds, i ells podem dir que no feren més que fer els seus negocis i que en un moment se passaren i el negoci els va anar malament.

Jo voldria una major concreció, i sé que això és molt difícil. Però, què els diries a unes persones que ho han perdut tot a causa d'una inclemència natural, i et diuen que Déu els ha abandonat?

Això és el que en sociologia de la religió i en filosofia de la religió s'anomenen contingències, casualitats, per a les quals ni la filosofia ni la teologia tenen cap resposta, ni cal cercar-n'hi. És allò que vulgarment qualificam de mala sort, un accident, un imprevist. Aquestes contingències se'ns poden fer presents no sols en casualitats que ens advenen dins la vida, sinó fins i tot en les facticitats que d'alguna manera ens constitueixen, com per exemple les nostres capacitats, el nostre temperament i caràcter, tenir unes qualitats o altres, una constitució corporal, pesem en el cas d'haver nascut amb un defecte corporal o una disminució psíquica, haver nascut al si d'una família, d'una cultura, etc. La única instància capaç de donar-ne una és la religió, la fe. Per exemple, repetides vegades Habermas ha fet referència a aquesta funció que exerceix la religió i que la filosofia és incapaç d'exercir, de manera que és una de les funcions irreemplaçables o insubstituïbles que exerceix (en té d'altres), és la que en termes generals se sol anomenar funció compensatòria. Què vol dir això? Doncs que no hi ha resposta teòrica, només hi val la que un mateix pugui trobar en la vivència de la religió, de la seva relació amb Déu. I aquesta resposta no és altra que la d'adreçar-te a Déu i dir-li, per exemple, que no ho comprens, però, que com que saps que és un bon Pare i que t'estima, suposes que ho fet per al teu amor, que és una prova molt dura per a tu, que t'ajudi, que malgrat tot et fies d'ell. És a dir la reacció pot anar des de l'entrega confiada, passant per l'acceptació resignada amb unió als sofriments del Crist i de tantes víctimes i gent que sofreix, "completar els sofriments que manquen al Crist per al bé de l'Església", una cosa així em sembla que diu S. Pau, per la confessió de la incomprensió i desconhort, fins a la protesta, la lamentació, el crit, etc. I fins i tot aquestes reaccions no s'exclouen, sinó que un pot passar d'una a l'altra. Jo supos que un creient sempre arribarà a la confessió de confiança, perquè és la dada més bàsica que ens ofereix la fe, però les altres reaccions poden configurar tot un procés de dol i assumpció del dolor. És de fet la reacció que tingué Jesús a la Creu, que segons les diverses narracions de la passió, va anar des del crit de protesta: Pare, perquè m'heu abandonat? Fins al "Pare, a les vostres mans entreg el meu esperit". Ja que ho dius expressament, el que també intentaria –si és possible o quan ho fosfer-los entendre que una desgràcia o un dolor no té res a veure amb una absència de Déu, que Déu els ha abandonat; de fet la "història de Déu" està farcida de dolor i mal sofert, fins a la seva culminació a la creu; Déu és ben present en el dolor, ell mateix l'ha assumit i el s'ha carregat, s'ha identificat amb ell. Més bé, intentaria que arribassin a descobrir una nova presència de Déu en la seva vida. El sentit del dolor, com tot sentit, no es pot adoctrinar, cadascú l'ha de descobrir, i depèn de moltes circumstàncies i situacions del qui el sofreix; per això crec que el primer que es pot i s'ha de fer és acompanyar, i dir el que es pugui i quan es pugui; no té sentit proposar-se un meta on fer arribar a ningú, en tot cas es pot intentar obrir al que sofreix a un horitzó de sentit, però sempre partint de la seva situació i dels seus punts d'enganxe. – També vull recordar que és possible una resposta o una reacció que desconnecti totalment la desgràcia de Déu i un se la miri com un fet com pot ser una brusca o un llamp, un fet natural, de la naturalesa física i que he tingut la mala sort que m'ha glapit a mi; però això no resol el problema, perquè prescindeix de l'aspecte problemàtic que plantejaves.

A la UIB, et consta l'existència de professors creients? Manifesten la seva postura obertament? Com es rebuda pels altres? Com t'hi sents tu?

A la UIB hi ha creients, i possiblement molts més del que sembla en el seu ambient més bé laïcista; segurament pel fet de saber que som capellà fàcilment et converteixes en un "pararrayos" que atreu els llamps religiosos, és a dir, que ja saben que com a capellà jo hi jug en aquest joc de la fe, i a mi se manifesten religiosos o les seves inquietuds, preguntes, neguits, etc.

Quant a la manifestació oberta de la fe, jo diria que hi hagut un gran canvi, si hom considera aquests més de 30 anys que duc a la UIB. Al principi dominava un gran secularisme, també entre els creients, proclamant la distinció d'àmbits i per tant la privatització de la fe. Ara crec que això almanco ja no es proclama, potser es practiqui, encara que hi ha un bon grup de professors creients que treballa en pastoral universitària i que per tant en fan pública professió de la fe mitjançant el seu compromís.

Les manifestacions de fe, almanco les fetes amb seny i adequades al medi, es reben com qualsevol altra manifestació diguem personal, cultural; en principi, amb respecte, amb tolerància. La repercussió que pugui tenir dins l'ànim de cadascú ja només Deu la coneix.

Amb tot això no podem oblidar que en tot cas es tracta de coses de les quals la majoria "passa", és un passar en el sentit de manca d'interès, indiferència (que pot ser el major distanciament de la fe), la religió avui no té pes social, no té bona premsa i no sols en la premsa, i curiosament precisament a Espanya amb poc temps hem sofert una erosió tan arrasadora que no sé si en som conscients. De tant en tant se senten veus de què ens manca qualche cosa, sigui fonamentació per una motivació ètica seriosa, sigui cultura religiosa; per exemple, ja és un tòpic que els de literatura o els d'art voldrien que hi hagués formació religiosa, perquè els seus estudiants no entenen les obres que llegeixen o l'art que contemplen. Hi ha una sensació que estam vivint una radical ruptura cultural i que a més es viu sense preocupació, amb lleugeresa, com si no passàs res; allò religiós només s'esmenta com a "boc" expiatori i resum de tots els mals: imposició, autoritarisme, hipocresia, obsolència, cobdícia, etc. i que poques vegades hi ha un tractament seriós, objectiu, amb arguments, respectant l'altre punt de vista, encara que sigui discrepant! A Espanya sembla que només coneixem la confrontació com a desqualificació, difamació, insult, desacreditació.

Personalment m'hi sent bé. He tingut tota mena de moments; de fet durant molt de temps m'hi vaig sentir com si fos una estada provisional i que no sabia quan caducaria. Durant un temps m'hi vaig sentir com a fora de lloc; de fet mai m'havia imaginat estar a un tal lloc; sempre m'havia pensat que treballaria en llocs d'Església. Dues persones m'ajudaren a assumir-ho: el bisbe Don Teodor i en Joan Planas, al cel sien els dos, que en feren veure que això era també una manera de ser i exercir de prevere. Sempre he procurat esser-hi ben arrelat, procurant complir primer de tot amb els meus deures, esser un bon professional. Al costat d'això sempre hi he tingut una activitat pastoral; almanco fins al 2001, que vaig deixar de ser

l'encarregat de pastoral universitària. A viure-ho m'ha ajudat molt l'exemple i la inspiració de Charles de Foucauld, que va ser missioner simplement convivint i compartint amb els tuaregs, estudiant la seva cultura, intentant ser un amic i germà seu, i sent una presència amiga que vol donar testimoni de l'amor de Déu. Aquestes situacions de missió et comprometen molt, perquè només tens la sortida d'intentar de ser cristià més autèntic, un evangeli vivent, ja que la vida és l'únic llenguatge que et queda, i això és una crida constant a la conversió.

Ha influït l'estudi de Marx i d'altres filòsofs ateus a la teva condició de creient en Jesús?

Sens dubte que m'han influït. De fet ara em trobo molt bé amb el meu paper de dedicat a la filosofia, que és un areòpag en el qual també s'hi pot ser creient. No sempre ho he vist ni viscut així. Moltes vegades em vaig sentir com fora camp. Això potser respon ja un poc a la meva biografia. Quan vaig tornar d'Àfrica em digueren d'anar a estudiar filosofia i això vaig fer a Roma; però no en vaig quedar gens satisfet i vaig voler estudiar teologia a Alemanya. La teologia que vaig estudiar no em va separar de la filosofia, sinó que fou la porta per entrar-hi en el seus textos. En la filosofia hi ha molta teologia. Ara després de més de 30 anys de docència de filosofia, em trob molt ben reconciliat amb la filosofia i amb ella obert a les qüestions teològiques. De fet ara el que més m'interessa és l'antropologia filosòfica i la filosofia de la religió.

Amb això no sé si he respost molt a la pregunta. Els filòsofs m'han influït en molts de sentits: a valorar el que ells aporten, el que ells cerquen i esperen, el que ells critiquen de la fe, el que ells en valoren, el que ells valorarien si coneguessin. No hi ha dubte que la filosofia és un gran camp de recerca, un gran sementer de preguntes i qüestions, moltes d'elles espinoses, i no perquè les cultivi la filosofia, sinó perquè són així i així pertanyen a la condició humana. El pitjor que ens pot passar és oblidar-les, llevar-les la punta, arrasar-ho tot, aplanar, que crec que és la tendència pitjor d'avui. Però el dia en què la filosofia o l'home en general hagi perdut el sentit del misteri, aleshores la humanitat haurà perdut el més preuat d'ella mateixa.

Existeixen avui filòsofs creients de l'altura intel·lectual de Zubiri? Qui son?

Sens dubte. El que passa és que se'ls reconeix, com igualment va passar amb Zubiri, després de mort, no per mala voluntat, sinó perquè no són coneguts i perquè tampoc han desplegat tota la seva obra.

A Espanya hi ha un grapat de bons filòsofs, que estan donant molt. El que passa és que encara estan creant la seva obra, però ja es pot preveure que pot tenir unes dimensions considerables.

Potser haguera pogut començar per dir que això és una pregunta que només pot contestar la història. I hauria estat molt encertat, o almanco

m'hauria assegurat molt més i certament no m'hauria compromès tant, perquè certament Zubiri és un personatge filosòfic excepcional. Però malgrat tot, mantinc la resposta i intentaré donar noms, que valor molt, no sé si seran com Zubiri o no, però en tot cas els consider de gran valor.

El primer que vull esmentar és Miguel García-Baró, un reconegut fenomenòleg, gran especialista en Husserl, traductor i comentarista d'ell; però bon coneixedor de tota la tradició fenomenològica, així com del pensament jueu i del pensament clàssic grec. El seu pensament és peculiar, en tot moment és ell que pensa, mai refereix opinions d'altri, sinó que en tot cas les repensa. Uneix el rigor husserlià amb la passió kierkegaardiana. És un bon creient, i per això algú ha dit que no és una estrella en el nostre firmament espanyol actual, cosa que seria si no ho fos. És encara jove, tot i que compta ja amb una obra considerable.

Altres que poden donar o ja han donat molt: José Gómez Caffarena, Juan Martín Velasco, Pedro Cerezo, Mariano Álvarez Gómez.

Tenen vigència avui els qüestionaments que feien al tema religiós Marx, Nietzsche i Heidegger?

Els clàssics es caracteritzen per la seva vigència per damunt de les modes. És cert que alguns d'aquests han estat moda i ara no ho són. En aquest cas em referesc a Marx, la primacia del qual ha estat heretada per Nietzsche. O el marxisme ha estat substituït pel postmodernisme. Però la seva vàlua està per damunt d'aquestes pujades i davallades. Les eufòries o modes no fan justícia, perquè exageren, ens posen massa davant els ulls i ens poden fer perdre la perspectiva. Heidegger i Wittgenstein no hi ha dubte que són dos grans o els més grans del segle XX. Altres han tingut molta audiència i no crec que passin a la història.

Et costa conjugar el tema de la creació amb l'evolucionisme?

Gens. Jo crec que tots nosaltres pertanyem a una generació que ja sempre se'ns ha explicat la compatibilitat de les dues visions del món: la científica i la teològica. Per a un que li interessi el tema ciència-teologia/fe hi ha molta i bona bibliografia, un que presenta una mena de status qüestionis és aquest: BARBOUR, Ian G., *El encuentro entre ciencia y religión*. Ed. Sal Terrae, Santander 2004, (264 pp.)

Quina opinió et mereixen els següents autors: Hans Küng, González Faus, Torres Queiruga

Hauria preferit deixar-la sense contestar. No hi tinc res a dir. No hi ha cap dubte de que saben molta teologia, tenen una molt bona formació filosòfica i teològica i tenen obres molt bones. Però com que llegesc poca teologia, preferesc anar als mestres: Rahner, Balthasar, etc. La teologia que m'agrada és aquella que dialoga amb la filosofia i que tracta qüestions fronteres (que llegesc per interessos professionals) o que em serveix de

lectura espiritual (que llegesc per interès personal). I n'hi ha. Entre aquests també s'hi pot incloure el teòleg J. Ratzinger i d'entre els discursos que fa com a papa n'hi ha que són d'antologia (em referesc com a útils per una lectura espiritual). Dit això (que em serveix com confessió de la meua poca coneixença dels teòlegs sobre els quals em preguntes), vull afegir que a Espanya tenim tota una generació de teòlegs que em sembla considerable, a la qual hi pertanyen els que anomenes, però també noms prou coneguts com Alfaro, Rovira Bellosó, Olegario González de Cardedal, Ruíz de la Peña, Ladaria, Santiago del Cura, Angel Cordovilla, etc.

Diga'ns algun títol d'antropologia filosòfica que accepti la transcendència vertical de l'home i que consideris clarificador i interessant?

Home, si t'he de dir un títol et diré *Antropología Filosófica* (BAC, Madrid 2007). Almanco aquest pretén ser una presentació global i ordenada de tota l'antropologia i en aquest sentit pot ser considerada com clarificadora, ho esper. Després ja hauríem d'anar a qüestions més concretes. Si el que es cerca és una filosofia de la religió, tenim a Espanya el gran tractat de José Gómez Caffarena: *El enigma y el misterio. Una filosofía de la religión*. Madrid: Trotta 2007; un altre general sobre filosofia de la religió des d'una perspectiva antropològica poden ser aquest: RIES, Julien, *Lo sagrado en la historia de la humanidad*. Madrid: Encuentro 1988; i en aquest camp a Espanya tenim una gran mestre i que es llegeix amb fruïció intel·lectual i espiritual, que es Juan Martín Velasco, del qual ara en destacaria aquests tres: *El encuentro con Dios. Una interpretación personalista de la religión*. Madrid: Caparrós 1995 (Colección Esprit, 12); *El fenómeno místico. Estudio comparado*. Madrid: Trotta 2002; *El hombre y la religión*. Madrid: PPC 2002.

Finalment, em resta només dir-vos que això que me convideu a parlar a la vostra revista "Modèlics" m'honra moltíssim, i que amb el mateix aplexi he intentant respondre a les preguntes.
Una forta abraçada

* * *

Amb aquestes respostes de'n Biel han quedat ben patents la mesura i profunditat del seu pensament. Estam contents que la nostra estimada Església mallorquina tengui persones amb la capacitat de mantenir i repensar les eternes preguntes en coherència amb una vida de fe compromesa.

I a més, ara coneixem alguns títols de llibres que poden augmentar els nostres coneixements sobre temes que tant ens preocupen.

Toni Bennasar

Veus dels qui són fora

Em fas mal, Mallorca... em fas mal, Burundi...

M'agrada Mallorca i m'agrada Burundi. Estim Mallorca i estim Burundi. Lo que em fa mal de Mallorca i de Burundi és l'abisme, el barranc cada vegada més ample i més profund que separa aquests dos móns que tant estim.

La globalització ens vol fer creure que estam més a prop els uns dels altres, però és un engany, una fal·làcia. És ver que els mitjans de comunicació (i vet aquí una altra fal·làcia perquè no són mitjans de comunicació sinó de simple informació) arriben d'un cap a l'altre del món en el mateix moment en què es produeixen els fets. És ver que en els supermercats de tot el món, també en els de Bujumbura, es poden comprar els darrers videojocs fabricats a Hong-Kong, els tulipans d'Holanda i els fruits exòtics del Brasil. És ver que la telefonia mòbil arribarà en pocs anys a tots els poblats dels massais africans i als iglús dels esquimals.

I d'això en diuen globalització, com si visquéssim dins un mateix llogaret global.

Però s'equivoquen o ens enganyen, que això seria pitjor, perquè la veritat és que vivim més a prop els uns dels altres, però s'accentua més i més la distància que ens separa. Dos botons de mostra: Fa 40 anys el jornal d'un treballador assalariat de Burundi (el 3% de la població) bastava per comprar-se una botella de cervesa; ara necessita dos jornals de feina per a poder comprar la mateixa cervesa. Fa 40 anys per la venda d'un quilo de cafè cada família de Burundi obtenia l'equivalent al salari de quatre jornals; actualment un quilo de cafè equival només a mig jornal.

El Primer Món xucla tot quant pot del Tercer i imposa els preus de compra i de venda. Entre el Primer Món i el Tercer no hi ha la llei de l'oferta i la demanda, perquè el Primer Món imposa la seva llei al Tercer, i punt.

Seguint la paràbola del ric Epuló i del pobre Llätzer, em sembla que fa 40 anys en Llätzer de Burundi aspirava a poder tenir un dia la seva pròpia taula i el seu propi pa; ara el veig resignat a continuar parant la mà indefinidament per a poder continuar menjant les miques que cauen de la taula del ric.

Estic confús, perdut.

Estim el pobre Llätzer i estim el ric Epuló. Però som fill del ric Epuló.

¿La solució és tan simple com fer asseure el pobre a la taula del ric?

¿O tal vegada la solució és ajudar el pobre a cercar-se el seu pa dignament i a construir-se la seva pròpia taula?

No sé què fer, ni com fer-ho, i això, això és lo que em fa mal.

*Escrit dins l'avió,
sobrevolant el Sàhara, camí de Bujumbura, dia 09/09/09.*

Sebastià Salom

Dels nostres arxius...

(Arxiu de J. Parets)

CERTAMEN CIENTIFICO-LITERARI DEL SEMINARI DE MALLORCA

Ja és la tercera vegada que escric referent als Certàmens del Seminari Conciliar de Sant Pere:

“Llistat de manuscrits musicals del Certamen Científico-literari del Seminari de Mallorca (1899-1965)” Estudis Balearics, núm. 39 (1991), pàgs. 71-74.

“Llista de manuscrits santamariers dels centamens científico-literaris del Seminari de Mallorca”. IV Jornades d'estudis locals en memòria del P. B. J. de s'Arboçar. 4 (2004), 249-254.

L'any 2005 el Consell de Mallorca edità: **Biblioteca Diocesana: Els certamens del Seminari Conciliar de Sant Pere.** 163 pàgs. Col. Miscel·lània /4. Dita obra està plena d'errades i de inexactituds, mesclant autories, llinatges, certàmens no citats...

per això he intentat posar un poc d'ordre amb els certàmens fets pels modèlics.

BAUZÀ BAUZÀ, Joan

Índice bibliográfico sobre filosofía española contemporánea, [mecanografiat], 1963. 127 fulls. CERT 146-3. BOBM 103 (1963), 106.

BENNÀSSAR CIRER, Antoni

Veneración que el pueblo de Sancellas ha sentido i siente por Sor Francisca Ana Cirer, 1961. BOBM 101 (1961) 110. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

Motivos de la reforma Teresiana según el libro de la Vida y de las Fundaciones de la Mística Doctora. [mecanografiat], / amb Joan Suñer Ramos. 1964, 296 fulls. CERT 149 bis 2. BOBM 105 (1964-1965) 239

Estudio monográfico de la misión de San Carlos Borromeo, Sepulcro de Fray Junípero Serra. [mecanografiat] / amb Julià Cifre Vanrell. 1966, 81 fulls. CERT 154 bis 7. BOBM 106 (1966) 175.

CATALÀ BARCELÓ, Bertomeu

Unidades económicas supranacionales. [mecanografiat] / amb Francesc Pascual i Mayol. 1961, 454 fulls. CERT 139-3. BOBM 101 (1961) 110.

El pensamiento de la Iglesia ante el resurgir del pueblo africano. [mecanografiat]. 1962, 387 fulls. CERT 142-2. BOBM 102 (1962) 298.

El problema de Dios en la filosofía contemporànea. 1963. BOBM 103 (1963) 106. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

La nueva cristiandad de Maritain. [mecanografiat]. 1965, 138 fulls. CERT-152-2. BOBM 106 (1965) 217.

DARDER BRODAT, Joan

Índice alfabético de los 100 primeros volúmenes (1861-1960) del Boletín Oficial del Obispado [mecanografiat] / amb Joan Parets i Serra i Mateu Ramis Cañellas. 1963, 14 fulls. CERT 147-6. BOBM 100 (1960), 184 i 103 (1963) 107.

Índice alfabético de los 100 primeros volúmenes (1861-1960) del Boletín Oficial del Obispado [mecanografiat] / amb Joan Parets i Serra i Mateu Ramis Cañellas. 1964, 10 fulls. CERT 150-5. BOBM 104 (1964), 227.

FONS PASCUAL, Bartomeu

Estudio de los trabajos del P. Fernández como exégeta y palestinólogo [mecanografiat] / amb Joan Salas Santandreu. 1962, 311 fulls. CERT 140-1. BOBM 106 (1962) 176.

El M. I. Sr. D. Miguel Maura, maestro de espiritualidad [macanografiat] 1964, 217 fulls. CERT 150-2. BOBM 104 (1964)227.

Mn. Juan Aguiló, sacerdote y arqueólogo [mecanografiat] / amb Pere Barceló Gelabert. 1965, 176 fulls. CERT. 153bis 3. BOBM 105 (1965) 218.

El Rvdo. Don Rafael Caldentey, Cura Párroco de Santa Maria: notas inéditas de su vida, acompañadas de transcripción y ordenación de sus manuscritos [mecanografiat] / amb Joan Parets i Serra. BOBM 106 (1966) 176. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

FUSTER i SEGURA, Josep Antoni (1)

Descripción socio-religiosa de algunos aspectos de la ciudad de Palma [mecanografiat] / amb Ramon Serra Isern. 1963, 419 fulls. CERT 154bis 3. BOBM 103 (1963) 105.

Introducción a un estudio crítico-biográfico de Santa Catalina Tomás y bibliografía [mecanografiat] / amb Joan Parets i Serra. 1965, 117 fulls. BOBM 105 (1965) 217. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

Descripción socio-religiosa de una parroquia de carácter turístico [Parroquia de Nuestra Señora de la Salud del Terreno] [mecanografiat] / amb Antoni Mateu Brunet. 1966, 225 fulls. CERT 154bis 2. BOBM 106 (1966) 175.

(1)Vegeu: Nota bibliogràfica de Pep Toni Fuster. Modèlics i modelicons, 10 (2006) sp.

GUAL i MÓRA, Jaume

Monografía histórica del Santuario de Santa Lucía (Mancor del Valle) [mecanografiat]. 1962. 167 fulls. CERT 143-1. BOBM 102 (1962) 298.

El artículo 28 de la Constitución de Liturgia [del Vaticano II]: estudio y consecuencias prácticas [mecanografiat]. 1967. XII, 141 fulls. CERT 154bis 10. BOBM 67 (1967) 164.

MATEU BRUNET, Antoni

Descripción socio-religiosa de una parroquia de carácter turístico [Parroquia de Nuestra Señora de la Salud del Terreno] [mecanografiat] / amb Josep Antoni Fuster i Segura. 1966, 225 fulls. CERT 154bis 2. BOBM 106 (1966) 175

ORPÍ FERRER, Pere

Égloga Lucana [mecanografiat] 1960, 8 fulls. CERT. 132-4. BOBM 100 (1960) 116.

Missatge de l'Amat [mecanografiat] 1961, 6 fulls. CERT 139-1. BOBM 101 (1961) 110.

De Majorica insula christianam in editionem Jacobo a rege redacta [mecanografiat] 1961, 12 fulls. CERT 139-6. BOBM 101 (1961) 110.

Salm de l'entrega [mecanografiat] 1962, 5 fulls. CERT 139-6. BOBM 102 (1962) 298.

Cartes a dos amics [mecanografiat] 1962, 5 fulls. CERT 147bis 1. BOBM 102 (1962) 298.

Poesia de carácter religioso. BOBM 103 (1963) 106. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

Dormiu, Fra Ginebró ... [mecanografiat] 1964, 4 fulls. CERT 150-3. BOBM 104 (1964) 227.

El pa dels vermadors [mecanografiat] 1965, 7 fulls. CERT 153bis 2. BOBM 105 (1965) 217.

Viaje a Tierra Santa [mecanografiat] / amb Jaume Más Verger. 1965, 15 fulls. CERT 152-3. BOBM 105 (1965) 216.

PARETS i SERRA, Joan

Índice alfabético de los 100 primeros volúmenes (1861-1960) del Boletín Oficial del Obispado [mecanografiat] / amb Joan Darder Brotat i Mateu Ramis Cañellas. 1963, 14 fulls. CERT 147-6. BOBM 103(1963) 107.

Índice alfabético de los 100 primeros volúmenes (1861-1960) del Boletín Oficial del Obispado [mecanografiat] / amb Joan Darder Brotat i Mateu Ramis Cañellas. 1964, 10 fulls. CERT 150-5. BOBM 104 (1964), 227.

San Pablo en la historia, culto y arte de Mallorca [mecanografiat] / amb Pere Fiol Tornila i Jaume Sancho Gili. 1964, 119 fulls. CERT 149bis 1. BOBM 104 (1964) 227.

Índice catálogo de las obras musicales, de autores mallorquines, existentes en los archivos de la diócesis, anteriores al siglo XX [mecanografiat] / amb Jaume Rovira Ramis. 1965, 138 fulls. CERT 153-2. BOBM 105 (1965) 217

Introducción a un estudio crítico-biográfico de Santa Catalina Tomás y bibliografía [mecanografiat] / amb Josep Antoni Fuster Segura. 1965, 117fulls BOBM 105 (1965) 217. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca.*

El Rvdo. Don Rafael Caldentey, Cura Párroco de Santa Maria: notas inéditas de su vida, acompañadas de transcripción y ordenación de sus manuscritos [mecanografiat] / amb Bartomeu Fons Pascual. 1966, 81 fulls. BOBM 106 (1966) 176. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca*

PERELLÓ NEBOT, Antoni

Estudio filológico y versión literal de la Apología de Arístides [manuscrit] 1961, 278 fulls. CERT 135-2. BOBM 61 (1961) 109.

La obra literaria de Mn Antonio Mª Alcover [mecanografiat] / amb Miquel Riera Alcover. 1962, 459 fulls. CERT 141-1. BOBM 102 (1962) 298.

RAMON POU, Guillem

Los órganos electrónicos [mecanografiat] / amb Nadal Trias Orell. 1960, 139 fulls. CERT 133-4. BOBM 100 (1960) 117.

REBASSA CLADERA, Pere

Motores a reacción [mecanografiat]. 1958, 43 fulls. CERT 127-8. BOBM 98 (1958) 241

SALOM MAS, Sebastià

Influencia que la iglesia estacional ha tenido en la selección del texto de las misas de Cuaresma [mecanografiat]. 1961, 100 fulls. CERT 138-1. BOBM 101 (1961) 110.

SANCHO GILI, Jaume

Estudio de los motores a reacción [manuscrit]. 1858, 56 fulls. CERT 127-9. BOBM 98 (1958) 241 i 99 (1959) 215.

La televisión en nuestros días [mecanografiat] / amb Joan Nicolau Mesquida. 1958, 128 fulls. CERT 130-3. BOBM 98 (1958 241 i 99 (1959) 215.

El transistor. Su evolución en la radio. BOBM 102 (1962) 298 *No citat a la publicació del Consell de Mallorca*

San Pablo en la historia, culto y arte de Mallorca [mecanografiat] / amb Pere Fiol Tornila i Joan Parets i Serra. 1964, 119 fulls. CERT 149bis 1. BOBM 104 (1964) 227.

Catalogación del archivo folklórico mallorquín del Seminario. / amb Joan Escanellas Llinás. BOBM 106 (1966). *No citat a la publicació del Consell de Mallorca*

SUNYER RAMOS, Joan

Motivos de la reforma Teresiana según el libro de la Vida y de las Fundaciones de la Mística Doctora. [mecanografiat], / amb Antoni Bennàssar Cirer. 1964, 296 fulls. CERT 149 bis 2. BOBM 105 (1964-1965) 239.

TAULER VALENS, Bartomeu

Estudio socio-religioso de Felanitx [mecanografiat] / amb Joan Binimelis Vaquer. 1964, 254 fulls. CERT 151bis 1.

Mossèn Llorenç Riber. Poeta i escriptor humanista [mecanografiat] 1966, 156 fulls. BOBM 106 (1966) 176. *No citat a la publicació del Consell de Mallorca*

Joan Parets i Serra

NOTES: CERT = Correspon al núm. de Certamen, segons la Catalogació que figura a la Biblioteca del Seminari.

BOBM= Butlletí Oficial del Bisbat de Mallorca.

Amb el cor a la mà

Per Antonia Bennasar

Jo també he tengut un somni

Dia 28 d'agost ve fer 47 anys que Martin Luter King pronuncià un discurs a Washington, que ha esdevingut històric.

Citaré la part més important d'aquest discurs:

"Fa un segle, un gran americà firmà la Proclamació d'emancipació.

Un segle després, les persones negres encara no són lliures...I no hi haurà descans ni tranquil·litat a Amèrica fins que les persones negres tenguin garantits els seus drets com a ciutadanes i ciutadans. Els terbolins de revolta continuaran sacsant els fonaments de la nostra nació fins que neixi el dia brillant de la justícia.

Però no hem de permetre que la nostra fecunda protesta degeneri en violència física...

Deman, dons, que els negres no siguin víctimes dels horrors de la policia, que siguin admesos a les escoles i hospitals. Que es retirin els rètols de "únicament per a blancs", que puguin votar...

Tenc un somni: que un dia inclús l'estat de Mississipi es transformarà en un oasi de llibertat i justícia. ... En que els meus quatre fills viuran un dia en una nació en la que no seran jutjats pel color de la seva pell...

Que un dia tota vall serà alçada i tot pujol rebaixat...i la glòria del Senyor es mostrarà definitivament".

Jo també he tengut un somni: que els creients en Jesús es trobaven reunits, plens d'alegria, per celebrar la seva resurrecció, i exultaven perquè sentien la presència de Déu dins ells, i les Eucaristies s'havien convertit en trobades dinamitzadores de vida exuberant.

He tengut un somni en el qual l'Església ja no tenia por, i per això acceptava tot allò que la ciència anava descobrint, sempre que repercutís en el bé de la gent, i ja no se sentia únicament defensora d'un dipòsit sinó servidora d'una societat, convençuda que el seu missatge era salvador de l'home concret i actual.

He tengut un somni on la jerarquia havia descobert que el seu llenguatge anacrònic no era intel·ligible en el món actual i humilment aprenia com fer-se entendre i abandonava tot el que la separava de la gent: llenguatge indirecte i diplomàtic, indumentàries d'altre temps, tradicions que ja havien perdut el seu sentit, costums rancis i anacrònics...

He tengut un somni on les jerarquies havien comprès que molts d'enemics de l'Església no eren enemics de Jesucrist, i que es feia necessària una "metanoia" d'ells mateixos perquè el seu testimoni comunicàs el missatge que se'ls havia transmès, en comptes de velar-lo i aigualir-lo

He tengut un somni on l'Església acollia els homosexuals, i també acollia les dones com a membres del sacerdoci, aprofitant tot el potencial que aquestes podien oferir.

He tengut un somni on els dirigents eclesiàstics ja no ocupaven els últims llocs en el ranking d'estimació popular, sinó que tothom els hi reconeixia coherència en el que creien i valentia en la realització de tots els canvis necessaris perquè l'Església tornàs ser un llevat que fermenti.

He tengut un somni on l'Església havia comprès que havia de ser testimoni del Déu Pare i que per tant no podia consentir que cap dels seus fills fossin víctimes de qualsevol classe de poder, i que considerava prioritari la defensa dels dèbils, i que per fer aquesta labor era precis alliberar-se del feixuc llast de bens i tresors que destorben i endarrereixen la salvació promesa per Jesús.

He tengut un somni on l'Esperit Sant havia il·luminat el papa i li havia fet comprendre que la saviesa que havia acumulat l'Església al llarg del 20 segles d'història, ara estava en crisi i que humilment havia de cercar, juntament amb els teòlegs, incloent els més incòmodes, i els creients en Jesús, noves maneres d'entendre i desenvolupar el missatge salvador, amb una total renúncia de tot poder, i amb la única força de la fe en el Jesús, mort i ressuscitat.

Amics, m'he deixat dur per la fantasia, com ho feu també Luter King. Jo crec que tots alguna vegada somniam i això no significa que no toquem de peus a terra. Pens que és bo somniar perquè al manco el somni ens recorda la meta i ens fa donar algunes passes en la bona direcció.

Recordem aquella cançó tan bonica dels Beatles "Imagine". Diu així, més o manco:

"Imaginou que no hi ha països ni ningú per a qui matar o morir. Imaginou a tothom vivint en pau i que no hi ha possessions sinó molta gent compartint el món.

Pots dir que som un somniador, però no soc l'únic..."

Llàstima que només sigui una cançó. I també és una llàstima que molta gent s'emocioni sentint-la i evocant-la, i que ben pocs s'emocionin llegint l'evangelí, que és un "somni" immensament més elevat.

Què ens ha fallat?

Podem seguir somniant? Jo ho faré.

Toni Bennasar

NOTA. M'han comunicat que en el darrer número de sa revista, s'article d'en Toni Bennasar va sortir "mutilat". Ho he comprovat i realment és així. No va ser mala intenció sinó una manca de pràctica en el maneig del programa que faig servir per confeccionar sa revista, o un descuit. Deman excuses, i aquí mateix vos oferesc el tros que em vaig botar.

Revista nº 21, pàg. 21, paràgraf 12, deia:

Per a Maslow, és passar d'un estil de vida on tot es fa per omplir un buit (motivació de deficiència) a una vida on les accions són productes que flueixen de l'abundància.

Aquí toca seguir:

Freud fou el primer que descobrí que les malalties psíquiques eren resultat de l'enterrament d'aquesta essència, i pretenia curar-les desenterrant els vertaders desitjos naturals, la qual cosa equival a dir desenterrant l'essència.

Explicats aquests dos conceptes ja puc dir com veig jo el pecat original: com aquesta segona pell (personalitat) que tapa i no ens deixa arribar al fons autèntic de la persona, a l'essència, que és on hi trobam Déu.

Quan Joan, en el pròleg del seu Evangelí, diu que les tenebres no deixaren descobrir la llum, no està parlant d'aquesta capa encobridora que impedeix o dificulta l'accés al nostre fons, que és on es troba la bondat, la veritat, la misericòrdia... Déu?

Aquesta capa, encobridora de l'essència representa l'empremta que han deixat totes les manques produïdes pels nostres pares, pels educadors i per la societat mateixa.

Seguint el símil de Horney, jo diria que ningú no ha tengut ni la terra fèrtil ni l'aigua necessària ni el sol suficient perquè es poguessin desenvolupar els recursos en equilibri.

Quines són les conseqüències provocades pel fet de tenir el nostre centre essencial tan ofegat? Moltes. Entre altres, una percepció distorsionada dels valors: es dona importància a nimietats i s'oblida allò que és important.

Per ventura no n'és un bon exemple que es paguin 94 milions d'euros per un jugador de futbol, mentre que moltes persones que ofereixen un servei molt més útil a la societat cobrin menys de mil euros. Cristiano Ronaldo amb el seu sou (9'5 milions) podria comprar 90 pisos de protecció oficial cada any, mentre que un treballador necessita una vida per comprar-ne un.

Això em recorda un símil que ens contava D. Guillem Payeras quan érem petits. Deia que un desequilibrat va entrar en un supermercat i canvià el rètol que anunciaven els preus. A una bicicleta li posà el preu d'un quilo d'arròs, i a les cebes el d'un cotxe. L'endemà la gent es va sorprendre però s'hi acostumaren.

Ara molta gent s'escandalitza del cas Ronaldo, però aquest fet per ventura no entra dins els valors de la cultura líquida actual? No tenim tots una percepció distorsionada dels valors? No és també una distorsió que un empresari deixi un treballador a 50 metres de l'hospital i tiri al fons un dels seus braços, per evitar el càstig que li podria venir per no tenir-lo assegurat?

On ens durà aquesta distorsió? Ningú no ho sap perquè tenim el centre bastant tapat, que és on hi ha la capacitat de discerniment. Això és per a mi, doncs, el pecat original.

Després segueix el següent paràgraf fins al final:

Però, està aquesta societat condemnada a la locura? Ja no té remei? ...

Petites reflexions, com que no dir res.

Jo me fii de qui em puc fiar, d'aquelles persones que sempre m'han demostrat que igual es comporten davant com darrera, dels que la seva trajectòria i la meva experiència m'asseguren que la persona és de fiar... que li puc donar l'espatlla i no seré apunyalat.

La confiança se basa en la seguretat que la persona en qüestió no sols vulgui, sinó que també sapiga mantenir la seva fidelitat. Perquè resulta sorprenent que en moltíssims cassos on la confiança és traïda, no ho és degut a que la persona no hagi volgut mantenir-la, sinó que no n'hagi sabut, que no ha estat capaç de fer-ho, que li hagi mancat hàbit de discreció... I és que això de ser fidels no està tirat. Suposa un hàbit de disciplina interna sols aconseguir a força d'anys i d'exercir-lo constantment.

Per això la confiança s'ha d'atorgar sempre al principi provisionalment:

"Quan una persona em decep una vegada la culpa és seva; quan me decep dues vegades, la culpa és compartida; quan me decep tres vegades, la culpa és tota meva."

« V i v è n c i e s »

AGRAÏNT UNA CONVIDADA...

Teodor Suau

Si he de dir la veritat, quan en Toni Bennasar en va demanar una col·laboració per a la revista que amb tan bon encert publicau, em va agafar de sorpresa. Primer, perquè en tenia notícia més que molt de passada de la seva existència. I en segon lloc, perquè entenc que lo pitjor que li pot passar a algú que li demanen un escrit és que no li donin una pauta dels interessos dels possibles lectors. Això, que és tot un detall del qui ho encarrega en vistes a la llibertat de l'encarregat, ha suposat per a mi un problema. L'he resolt decidint que el que realment interessava era establir una comunicació amical entre companys per tal de retrobar-nos després de molts anys de silenci, en que cada un ha passat la vida tal i com millor ha pogut. Sense cap dubte ha de ser prou interessant dir-nos coses. Coses d'aquelles que constitueixen en aquests moments la llacor de la nostra peripècia vital. I que també sense cap dubte, ens desvetllaran espurnes de comunió i ens posaran al davant allò que, més enllà del temps, manté una memòria agraïda del que érem, del que fèrem i del que, gràcies a això, ara som.

Des d'aquesta perspectiva, he triat una experiència de la meua història recent que m'ajudarà a establir l'horitzó de la comunicació. Em referesc a l'encàrrec que vaig rebre de la Diòcesi d'escriure una petita biografia de Ramon Llull, cosa que he fet i ja està publicada. Lluny de voler-ne fer propaganda, atesa la seva poquedat, sí em sembla interessant parlar del que ha suposat per a mi el contacte no cercat, sinó d'alguna manera imposat, amb la figura de Ramon.

Jo de Llull coneixia tres coses: que era un pensador complicat, molt complicat, tirant a extravagant; el llibre d'Amic i Amat, company de moltes hores en els dies del Seminari i posteriors; la novel·la Blanquerna, que em va avorrir a les poques pàgines.

Ara ha resultat però, que jo havia canviat. El pas del temps m'havien obligat a donar molta importància a la realitat com a component ineludible de la comprensió de la història. Nosaltres, al manco jo, havia rebut una formació excessivament idealista, on tot trobava la seva solució en el món de les idees. Allò que havia de ser

tenia molta més importància del que en realitat era. I la distància jo la percebia com a culpa i limitació. Meus o de la mateixa vida. La confrontació es reduïa a llegir les coses a partir de l'abstracció. El concret sempre era magre, millorable necessàriament, una matèria pesada que impedia el vol de l'ànima cap un Déu situat tan lluny i tan amunt que acabava per perdre's en les boires d'un univers encara més abstracte. El resultat tots el coneixem: estima, però no les persones; cerca la justícia, però en el més enllà; no et fiïs de tu, sinó del que et manen; sàpigues que ets un pobre pecador, cosa que volia dir: algú que no creixerà mai i sempre necessitarà d'algú que el conquixi. Que sigui allà on tu vols anar o no, no tenia cap importància.

La vida ens ha ensenyat que no quadrava aquest esquema. No sense dolor, però. I jo record "com si fos ara", els moments, els llocs i les circumstàncies que ens obligaren a canviar. Passar d'un univers on tot és sòlid, fet, acabat i definit a la vivència experiencial de que tot es va fent, que tot és processual, que les coses van essent i jo també... no fou un camí de roses. Pens honestament que la nostra generació ha produït moltes persones que, en la nostra fragilitat, ens hem obert a canvis insospitats en la nostra joventut. I els processos que se'n han derivat ens han portat a una visió de la vida i de la mort tolerant, gens fixista, gens dogmàtica, plena del desig de compartir amb cada un allò que de millor ha brollat en el nostre cor a força de cerca, de patir i de aprendre a estimar.

Que té que veure tot això amb Ramon Llull?
Idò ara vos ho contaré.

Vet aquí que per a mi, endinsar-me en la contemplació no dels seus escrits, dels quals no en sé gairebé res, sinó de la seva personal creixença en la fe m'ha suposat arribar a una certa síntesi (sempre provisional, ja ho sé...) del que acab d'explicar.

Allò que més m'ha interessat ha estat el seu procés de progressiva disponibilitat a l'amor. Excepcional en les seves formes psicològiques i en una estranya capacitat per a l'acció, ens pot servir perfectament de referent a nosaltres que, com ell, tantes vegades hem sabut del desconhort i de la caparruda voluntat de seguir fidels a "*un no sé qué que queda balbuciendo*", molt endins, les velles paraules que sentirem quan érem prou joves.

Més de tres-centes obres escrites en una vida sense els mitjans que avui posseïm. Trenta entre els setanta i els vuitanta anys. Milers de quilòmetres recorreguts. Una constància inaudita davant dels successius fracassos de les seves il·lusions i projectes. L'elaboració i reelaboració constant del seu gran invent, l'Art, amb la intenció honesta que fora una eina útil per a l'evangelització. I la consciència que poquíssima gent se'n serviria perquè resultava massa complicada, abstrusa, impossible... Tot això només és el suport d'una aventura interior molt més corprendora encara: la de l'enamorat de l'amor del món que esdevé amic de l'Amat sense cap mena de límit.

En dir "enamorat de l'amor del món" faig una concessió a la literatura del temps de Ramon. Però vull explicar que no es tracta de cap manera d'una infravaloració del terme "amor", sinó del material sense el qual és impossible arribar a cap consideració real del misteri de Déu. Ramon és una persona enriquida temperamentalment d'una intensa capacitat d'estimar. És sensible a la tendresa, a la bellesa, no té por de solcar terrenys que la moral consideraria extemporanis. En un primer moment de la seva història dedica temps i energies a aquesta dimensió de la vida humana que, al cap i a la fi, la fa humana en el seu grau més suprem. No ens aniria malament recordar-ho en un temps en que tot es banalitza i queda reduït a les seves dimensions més manipulables: més properes a esdevenir objecte de consum. Si Ramon no hagués sabut que era estimar a la manera que ho va aprendre i practicar en la seva joventut, mai hauria pogut arribar al grau de donació de la vida a Déu i a Jesús a que va tenir la sort d'arribar. És un punt important aquest.

Després, però només després, les coses resulten senzilles.

Hom arriba a la conclusió vital que hi ha un interlocutor a la mesura de la nostra capacitat humana d'estimar i ser estimats, només un: el Déu, conegut com Amor sense límits gràcies al testimoni de Jesús mort i ressuscitat. I la vida pren un altre color. Llegir i rellegir les frases del llibre d'Amic i Amat proporciona l'horitzó des del qual es fa comprensible la transformació patida per Ramon en la seva recerca d'un amor absolut. Que lluny de convertir-lo en algú allunyat de la realitat l'hi submergeix fins a tal punt que, per Ramon, estimar serà sempre posar totes les pròpies capacitats al servei d'una única cuolla: que l'Amat sigui conegut! Pens que no tant per desig proselitista com per voluntat de compartir quelque cosa que fa realment feliç.

La manera com Ramon resol la seva gran crisi de fe, quan es troba immers en la depressió conseqüent a la por al martiri, en dona prova de forma eloqüent. Diu la Vida Coetània: "així queda clar que estimava més el bé dels altres que la seva pròpia salvació". Per a un cristià, que desitja anar a estar amb el seu Senyor, que no ha fet altra cosa en la vida que cercar l'Amor, signifiquen molt aquestes paraules. I ens donen la talla autèntica de la personalitat creient de Llull.

A mi m'ha ajudat retrobar en les actuals altures de la vida la frescor d'una història que ens remet a la vertadera utopia: la de ser allò que més ens defineix com a persones, allò que podem ser perquè constitueix la nostra més íntima naturalesa. I contemplar des d'aquí els esforços portats a terme des dels anys de Seminari. Que esdevenen sempre problemàtics en els seus encerts. Però agraïdosos en allò que ens han anat fent fins arribar al que som.

Gràcies per la oportunitat d'aquest contacte.

I com deia la madona del conta: perdonau la poquedat.

Todor Suau

EL BISBE CAMPINS,

UN GRAN IMPULSOR DE LA CULTURA DE MALLORCA (I)

Per Damià Pons

Les cultures nacionals que no comptem amb un estat propi, o almenys amb unes estructures de poder que li siguin mínimament favorables, acostumen a desenvolupar-se en una situació de gran precarietat, la qual, en el cas que perduri al llarg del temps, pot acabar tenint un desenllaç irreversible: la desaparició de la cultura històrica del país, després de passar, això sí, per una etapa, més o menys llarga, de minorització progressiva. La cultura genuïna dels mallorquins i la catalana en el seu conjunt històricament no tan sols no han tengut un estat a favor sinó que n'han tengut un, l'espanyol o el francès, en contra. A Catalunya, en determinats moments del segle XX varen poder comptar amb institucions pròpies, d'abast limitat (la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de Catalunya, sota el lideratge d'Enric Prat de la Riba, o la Generalitat d'una part del període de la Segona República i la Guerra civil, o la reinstaurada a partir de 1980, amb la presidència de Jordi Pujol) que apostaren decididament per la cultura del país. Tot i així, no hem d'oblidar que parlem d'una cultura catalana impulsada per unes institucions polítiques subordinades, a tots els efectes, a unes altres d'estatals que continuaven afanyades a aconseguir, <<mañosamente>> o a les males, la castellanització cultural definitiva de tot el territori que administraven.

Contràriament, a Mallorca no ha estat fins a la instauració del règim autònom, l'any 1983, que hem comptat amb unes institucions públiques que tenien l'encàrrec legal (Estatut d'Autonomia i Llei de Normalització Lingüística) de protegir el nostre patrimoni cultural, fomentar-ne el conreu i garantir-ne la difusió social. Tanmateix, no podem oblidar que de la teoria a la pràctica hi ha hagut una distància considerable. A les Balears, les polítiques culturals públiques han estat de baixa intensitat durant els darrers vint-i-cinc anys i mai no han merescut la consideració de prioritàries en l'acció de cap dels governs que hi ha hagut, encara que el compromís d'algun d'ells amb la cultura pròpia s'ha estat més decidit i més actiu que el d'uns altres. A més a més, amb el factor afegit que en el context de la situació d'espoli fiscal permanent que pateixen les nostres institucions, la gestió de la cultura mai no ha pogut disposar d'uns recursos econòmics que fossin mínimament acceptables.

En el panorama secular negatiu de la història cultural mallorquina en relació a les institucions de cada moment històric, un dels pocs casos que mereix una valoració positiva, i no va ser en l'àmbit estrictament polític, és el que va tenir de protagonista en Pere Joan Campins i Barceló (Palma, 1859-1915), nomenat bisbe de Mallorca el 1898. A més de la seva tasca pròpiament eclesiàstica i religiosa, orientada a la modernització i la mallorquinització de l'Església de l'illa, i alhora a promoure una nova religiositat

popular i un cert catolicisme social en el context d'una societat que de cada vegada era més liberal i més laica, va impulsar un gran nombre d'iniciatives favorables a la cultura en un sentit general i a la pròpia de Mallorca de manera més específica. En l'època del bisbe Campins, amb un equip de col·laboradors que integrava com a capdavanter el Vicari General Antoni M. Alcover, l'Església de Mallorca va aspirar a tenir una posició de lideratge dins l'àmbit de la cultura i de les idees. En sintonia amb una sèrie de clergues i bisbes de Catalunya (Jacint Verdaguer i Jaume Collrell, Josep Morgades i Josep Torras i Bages i Morgades), Campins i Alcover varen posar en valor i actualitzar tot un seguit d'elements constituents de la tradició històrica (la religiositat cristiana, el patrimoni històrico-artístic i escrit de matriu eclesiàstica, la

llengua catalana, la memòria històrica comunitària) i pretengueren donar-los operativitat dins el món del segle XX, per la qual cosa els convertiren en peces essencials de la reivindicació de la identitat col·lectiva del poble català/mallorquí, amenaçada pel procés d'uniformització despersonalitzadora que era impulsat per l'estat centralista i castellanista i per la dinàmica derivada de la generalització de determinats canvis socials i tecnològics propis del moment històric.

Al llarg dels seus desset anys al capdavant de la diòcesi de Mallorca, Campins va emprendre un gran nombre d'actuacions, amb el canonge Alcover com a principal inspirador i executor, que representaren l'inici d'una nova època en la relació del clergat amb la llengua i la cultura de l'illa. El resultat va ser fecund en un doble sentit: primer, hi hagué molts més sacerdots i religiosos que en el període anterior que tingueren inquietuds culturals i que realitzaren algun tipus de contribució valuosa a la literatura, la investigació històrica o la recerca folklòrica; segon, la cultura feta pels eclesiàstics va estar molt més en sintonia que no abans amb la identitat lingüística, històrica i cultural de l'illa. Foren dos clergues, amics personals i col·laboradors actius de Campins, els que amb la seva obra i amb el seu pes social contribuïren a donar prestigi i reconeixement a la llengua i a la cultura pròpies de l'illa, fins al punt que varen ser decisius per consolidar l'hegemonia pública i qualitativa de la cultura escrita en català, una hegemonia que ha perdurat fins a l'actualitat. Així mateix, gràcies a un bon nombre de clergues formats en el seminari de l'època del bisbe Campins, l'ús del català va guanyar posicions, de presència i de valoració, dins la societat. És ben evident que les mesures empreses per Campins i Alcover en matèria de política cultural anaren molt més enllà de l'àmbit estricte de l'Església i acabaren tenint repercussions positives sobre la totalitat de la nostra societat.

Enguany, en ocasió del 150è aniversari del seu naixement, la Societat Arqueològica Lul·liana va tenir l'encert de dedicar un simposi a Pere Joan Campins. A hores d'ara ja ha aparegut el volum que inclou les ponències que s'hi presentaren. Això significa que la bibliografia sobre el personatge ha crescut considerablement. Als escrits que en el passat ja li havien dedicat Antoni M. Alcover, Bartomeu Pasqual, Pere Joan Llabrés, Josep Massot i Muntaner o Pere Fullana ara hi podem afegir aquest nou llibre. La importància històrica del bisbe Campins és tanta que qualsevol nova aportació bibliogràfica sempre ha de ser ben rebuda.

Damià Pons

LA GONELLA DE NOSTRA DONA DE LLUC

Per Jaume Gual i Móra

El dia de la Pujada a Lluç de la Part Forana de l'any 2008, concretament dia 14 de setembre, a l'homilia de la missa, el Prior de Lluç, comunicava l'inici de l'Any Jubilar del 125è aniversari de la Coronació Pontifícia de la Mare de Déu, que va tenir lloc el dia 10 d'agost de 1884.

A les festes de la Diada, d'enguany, va tenir lloc la Cloenda de l'Any Jubilar.

El dia 8 d'agost passat, la coral dels Antics Blavets de la qual en som membres n'Antònia, la meua esposa, i jo, va donar un concert a la Basílica per celebrar aquest 125è aniversari. En aquest concert estrenàrem una obra titulada: *La gonella de Nostra Senyora de Lluç*, per a Soprano, Cor a 5 veus mixtes, Orgue i Orquestra, amb música de Mn. Vicenç Juan Rubí, director de la coral i lletra del P. Jaume Reynés, Prior del Santuari.

La lletra és una cançó inspirada en el Llibre d'Ave Maria, cap. 21 del beat Ramon Llull, que es definia a ell mateix com un "joglar de Nostre Senyor i de la Dona d'amors".

La cançó descriu "l'hàbit de nostra Dona", com un conjunt de gonella, cota i mantell, vel i corona. La gonella era una "peça de vestit que duïen homes i dones, composta de cos i falda més o menys llarga". La cota: "Vestit que portaven els homes i les dones i que arribava des del coll fins a prop dels peus" (En castellà es diuen gonela- saya, cota-túnica) (DCVB).

Entrada (es repeteix després de cada estrofa):

*"D'un drap de pietat
e de misericòrdia
Nostra Dona de Lluç
ha fet gonella,
cota e mantell,
vel e corona,
d'un drap".*

Primera estrofa:

*"Enaixí com lo sol sa claredat
tramet esperança nostra Dona als pecadors
que l'esguarden sots hàbits
de misericòrdia e pietat.
Mare revestida de gonella,
cota e mantell, vel e corona
de què nostra Dona s'entressenya".*

Fa falta una mirada entrenada per contemplar nostra Dona amb el seu "hàbit de misericòrdia e de pietat" i entendre la seva bellesa misteriosa.

Segona estrofa:

*"Creix l'amor al pecador
amb la qual l'ama nostra Dona,
com una mare al seu infant,
e li posa una vest d'esperança.
La gonella significa contrició,
e lo mantell, satisfacció, e lo vel, perdó,
e la corona, do de glòria".*

"Una vest d'esperança" és l'entressenya que trobarem a l'abast de tothom, de justs i de pecadors.

Tercera estrofa:

*"De dones vídues, d'òrfens infants,
de cavallers qui 's combaten,
de mariners amb tempestat,
nostra Dona és esperança;
dels qui a tort són posats a judici,
de qui és alleuat fals testimoni,
nostra Dona és esperança;
de les dones quan són llurs fills malalts
e quan han mals marits,
nostra Dona és esperança;
e dels pobres nostra Dona és esperança".*

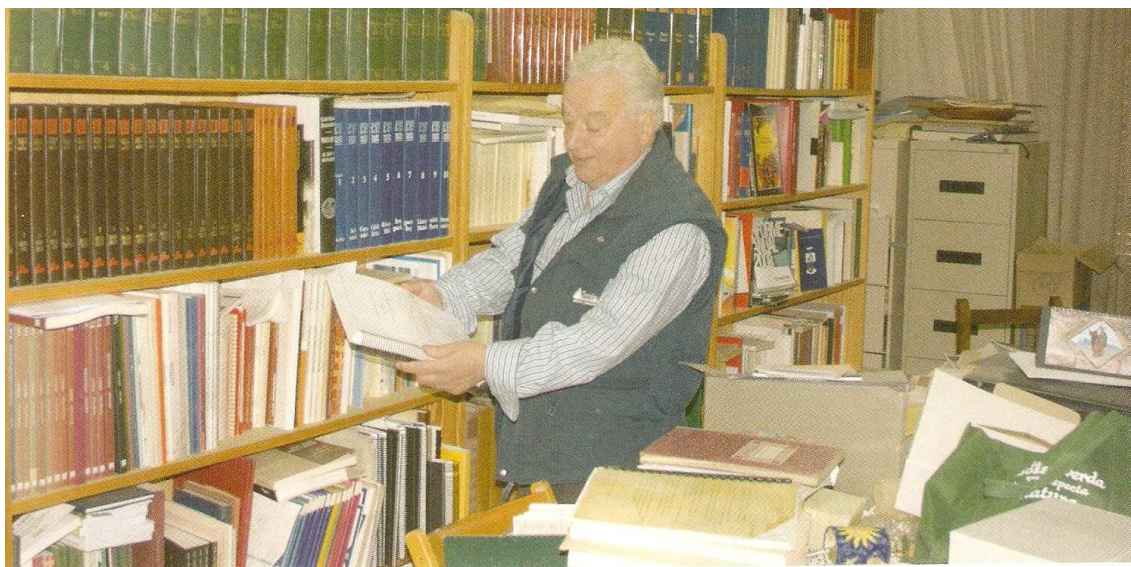
Tracta els temes de la soledat i de la guerra, dels viatges mariners, de la justícia corrupta, de la violència de gènere...

El text m'ha semblat una cançó antiga i moderna alhora, tot un programa d'espiritualitat per al nostre segle XXI.

Del mateix text hi ha una versió musical, anterior a la de Vicenç Juan Rubí, feta per Baltasar Bibiloni, antic director de l'escolania dels Blavets de Lluc, l'any 2008.

Que, com diu el Beat, siguem d'aquells qui "amen més ésser pobres e haver esperança que rics sense esperança, car neguna riquesa de diners, castells, viles e ciutats no val tant com fa esperança".

Jaume Gual i Móra

**RECONeixEMENT A LA TASCA DE RECERCA
MUSICAL AL NOSTRE COMPANYY
JOAN PARETS**

El passat mes de novembre tengué lloc a la seu de la Fundació ACA, a Búger, un acte de reconeixement a la tasca de recerca musical feta per Joan Parets.

El document acreditatiu d'aquest reconeixement diu així:

*El Consell de Mallorca i la Fundació ACA,
atorguen a mossèn*

JOAN PARETS i SERRA

*el Segon Reconeixement 14 de novembre-ACA 2009,
per la seva constant dedicació al Centre de Recerca i
Documentació històrico-musical de Mallorca, i per la seva
incansable tasca feta per la recuperació del patrimoni musical
de les Illes Balears.*

JOAN PARETS I SERRA.

PASSIÓ PEL FET MUSICAL A MALLORCA

Campanet, un dilluns a les 11 del matí. La rectoria és oberta però el personatge no hi és. No és molt lluny i cinc minuts després arriba. Ve de cercar els diaris i estava parlant amb dues dones del poble. Mossèn Joan Paret i Serra, nascut a Santa Maria l'any 1940, sacerdot i documentalista musical, com es defineix a ell mateix, transmet al mateix temps la serenor i la inquietud social i pastoral d'un sacerdot que està a càrrec de la parròquia d'un dels nostres pobles i la força intel·lectual d'un apassionat de la nostra terra, de la nostra cultura i, sobretot, de la nostra música.

Bon dia Mossèn, qui és Joan Paret?

M'agrada dir que un sacerdot i un documentalista musical que no un musicòleg.

I això?

Són dues coses diferents. Mentre el documentalista el que fa és documentar el fet musical en totes les seves vessants, el musicòleg és un estudiós de la música.

Parlem primer del sacerdot. Quins són els trets essencials de la vostra trajectòria?

Vaig estar a Bunyola 8 anys. Després, a Sant Josep Obrer de Palma i vaig anar a Perú per un període de cinc anys. Vaig tornar a Mallorca, a la parròquia de Crist Rei d'Inca. Posteriorment, vaig exercir el meu ministeri a Lloseta i vaig tornar a Perú. Aquesta va ser la meua època més dura i que em va afectar de manera molt forta fins a provocar-me una depressió que em va fer tornar a Mallorca. A Sineu hi vaig estar 17 anys. De Sineu, a Campanet.

Què va passar a Perú?

Els primers cinc anys, la primera època, varen ser apassionants. Integrar-se amb els habitants d'aquella regió, amb els seus costums i la seva cultura, ajudar-los a enfrontar els seus problemes, almenys intentar-ho, fou una experiència humana i pastoral encisadora i enriquidora.

La segona etapa, la violència i la inestabilitat que acompanyava la presència de Sendero Luminoso feia que l'ambient resultàs difícil i gairebé insuportable. Era com viure en una situació de guerra. Aquesta situació em va ocasionar una depressió que va fer que hagués de tornar a Mallorca.

Actualment, gràcies a Déu, aquella època està superada però no hi ha dubte que la soledat és molt dura.

Com veu el paper d'un sacerdot a la nostra societat?

Com el d'una persona que, seguint Crist, arrela dins la comunitat a la que serveix, s'hi implica profundament i prova d'aportar solucions als diferents problemes que hi ha. Després de l'experiència peruana, hi pot afegir que és una persona que ha de ser la veu dels que no tenen veu; que està obligat a denunciar la injustícia i ha de defensar la llibertat, la dignitat i la igualtat entre les persones.

Com veu l'actual situació de l'Església dins la societat?

Encara que se'n parla molt, sempre hi ha el que s'anomena com a crisi de fe. Ara, amb aquesta ofensiva laïcista, més mediàtica que social, que l'acompanya, es veu més però l'Església segueix estant a la punta de llança de la lluita contra la pobresa, contra la injustícia i fent una tasca social de primer ordre.

Ara bé, no pot renunciar als seus principis i a les seves arrels. Des del respecte a la multiculturalitat i les creences de tots, el paper de l'Església no pot estar subjecta a les modes de cada moment ni als interessos de determinats grups siguin polítics, socials o econòmics.

Ara, parlem de música. Ens defineix el Centre de Recerca i Documentació històrica documental de Mallorca?

És un projecte que s'inicià amb motiu de l'Any Europeu de la Música quan jo estava a Lloseta i que, des de llavors, pretén documentar tots els aspectes que envolten el fet musical a la nostra illa.

Des de fa vint anys recopila tot allò que fa olor de música, ho cataloga, publica obres relacionades amb ell, impulsa el Simpòsium internacional d'orgue i la Trobada de documentalistes musicals.

A més, el centre és un referent únic i bàsic per a la investigació musical a Mallorca. No és possible la recerca musical a la nostra illa obviant el paper del centre.

Com definiríeu l'estat de la recerca musical a casa nostra?

La recerca musical a Mallorca està travessant un bon moment. La publicació de noves tesis, la tasca, cada vegada més intensa de nombroses persones interessades pel fet musical, la troballa constant de nous documents relacionats amb la música, l'aparició de noves obres que estaven "amagades" i la proliferació d'activitats musicals a la nostra illa ho demostra.

Quina és la música que més interessa al Centre?

Tota. L'anomenada música culta, la música popular en totes les seves manifestacions, les bandes de música, els cors, els compositors, els intèrprets, la divulgació del fet musical, tot té cabuda dins el centre i tot és present a la seva tasca.

Alguna curiositat que heu trobat en la vostra tasca?

Un dels primers, si no el primer, que ha fet jazz; fou un menorquí.

De veres?

Sí, de veres. Està documentat.

I les relacions amb el món oficial?

Correctes i respectuoses però millorables. Tenim algun, poc, recolzament institucional. El centre és una entitat privada amb estatuts d'associació cultural i molt gelós del seu caràcter. Segurament, la seva supervivència està lligada a la seva naturalesa privada que es manté al marge dels avatars polítics.

Visitam les instal·lacions del centre a la mateixa rectoria. Realment impactant. Front a nosaltres hi apareixen documents relatius al batec musical de la nostra illa, la petjada de la feina i de la il·lusió d'un grup de persones que, al capdavant, tenen un home poc comú, senzill i complex al mateix temps, rigorós i metòdic i, sobretot, profundament humà, mossèn Joan Parets i Serra.

Gràcies i a reveure Mossèn

De rés. A reveure. A Deu siau

Eduard Vellibre

(Extret de SINERGIAS, novembre 2009. Revista gratuïta, núm 2.)

Cavil·lades d'un desenferrat

Els meus “enigmes musicals” del seminari

J. Sancho

En qüestions de música, el meu cas en el seminari, amés d'atípic, és **enigmàtic**.

Ahir mateix, pegant una fullejada al nostre Calendari del 2007, vaig reparar que en Toni Bennassar a la fulla de maig, tot recordant aquell mes en el seminari, posava aquesta frase: *“Avui m'examin de piano!”*

“Coi ! - vaig pensar jo tot d'una - Jo creia que d'això no s'examinaven ! ”

Almanco jo no me'n vaig examinar mai !!!

Vol dir que això no era voluntari i que hom se n'havia d'examinar ? Primer enigma !

El que sí record amb claredat d'aquesta qüestió és que quan començarem Filosofia començaven també les classes de piano, i que jo - demostrant que bona voluntat no me'n mancava - vaig comprar el Kölher (o com es digués aquell mètode o quadern de tapes verdes) i que - demostrant més bona voluntat encara - fins i tot vaig provar de malmenar durant uns quants dies un piano que hi havia a un racó d'una classe de Filosofia. Com si el ves: negre, vell xaruc i amb uns canelobres que li mig penjaven...

El cas és que, mentre duraren aquelles tres o quatre primeres lliçons del quadern, on les dues mans anaven en un mateix sentit i tocaven les mateixes notes per amunt i per avall, allò m'anava de primera; un poc estira i amolla, però bé. “Caram ! pensava jo, això va collonut !” He de dir aixímateix que adesiara D. Bernat Julià pegava qualche revinclada, però ni això me llevava l'optimisme: “De més brutos n'hi deu haver hagut - pensava jo - que n'han tret aguller ! Tu tira milles... i ja veurem on s'ajaurà en Gelat!”

Dues o tres setmanes va durar aquella aventura.

Perquè, tot just arribàrem a la lliçó vuit o nou, va succeir el que era inevitable: Se va acabar, de cop i volta, allò d'anar les dues mans alhora i en un mateix sentit. Ara cada una d'elles havia de fer el seu camí i per dreceres distintes: una tirava cap amunt i l'altra havia de prendre cap avall. Jo fins aleshores havia tingut esment a una sola mà... i l'altra que espitxàs darrera!, però ara se tractava d'haver de tenir esment a cada mà per separat... i aquí ja no hi va haver home !

I va ser aquí quan ja vaig pensar en intentar convèncer a D. Bernat que -per conveniència mútua- seria bo per a tots dos arribar a un arreglo per tal d'estalviar-nos aquell maneig de mans engalavernades, orelles esgarrifades, carusses, revinclades... etc.

Me sembla que Don Bernat devia ser de la mateixa opinió perquè, quan n'hi vaig parlar, no hi va fer dos mots: Ni es va fer pregar, ni em va costar gens convèncer-lo. Capejant una mica i mostrant-me la porta, només em va dir: "Ves! Ves! Veees...!" I així va acabar, per a sort meva, de D. Bernat i del piano, la meva aventura pianística. Havia durat entre tot el procés entre dues i tres setmanes... **I res d'exàmens de piano !**

Però la meva bona voluntat havia quedat demostrada !

Ara, cadascú a ca seva i més amics que mai !

I d'aleshores, en veure un piano, us asseguro que el me mir amb molt de respecte, tot dient-li per dins: "Germà, tu dus molt baix del barret... i no ets gens bo d'absoldre !"

Jo sempre em vaig dur bé amb D. Bernat, perquè no ens vèiem.

És a dir, no ens fèiem nosa: Jo no el molestava a ell i ell a mi no em veia ni sabia si hi era, i això ens va anar de meravella a tots dos. Jo podia entrar i sortir de l'Schola Cantorum quan me convenia i deixar d'anar-hi quan trobava que era hora, sense que ni una cosa ni l'altra fos comptes de ningú. En Rafel Umbert va demanar permís i li'l negaren, per preguntador. Hagués fet com jo! Així, per exemple, mai vaig anar a cap assaig el primer trimestre, perquè així en arribar Nadal no era de l'"Schola" i podia partir de vacances quan arribava l'hora, sense haver d'anar a Matines a la Seu; però tot just començava el segon trimestre jo me ficava amb els tenors segons, que érem un fotimer, i ningú parava esment si n'hi havia un més o un manco. Això em permetia poder fruit dels assajos de Setmana Santa que eren un goig i, demés, anar a cantar a la Seu. Una passada! Perquè, encara que no manegi el piano ni entoni cap corxera ni bemoll a son endret, a mi la música m'encanta. I la música coral, encara més!

Quan ara intent fer memòria de la meva relació amb la música en els anys del seminari, me trobo amb un caramull d'enigmes inexplicables que ni jo mateix entenc i que algun dia hauria d'escatir. Només en posaré dos exemples: No sé com me'n vaig desfer, però de classes de solfeig només me va examinar una sola vegada en tota la vida D. Guillem Fiol ... i va acabar cantant més ell que jo ! I a l'examen de cant gregorià, cada any, abans que me preguntàs, jo li envestia sempre amb l'única peça que sabia... i D. Bernat mai no em va dir una paraula! No us ho dic jo ? Ni em veia ni em sentia ! O feia el beneit... com només el saben fer les persones realment intel·ligents.

Quines coses més rares passaven pel Seminari !

Perquè supòs que en els llibres de secretaria jo dec estar aprovat de solfeig, de piano, de gregorià i de tot quan fos necessari ! Perquè mai me n'han demanat comptes. Estic per pensar que, en fer les llistes dels exàmens de música, els secretaris tampoc em devien veure i que passaven directament de Salom a Suïer sense pena ni glòria...

Un bon dia ho he d'aclarir, ara que ja han prescrit les anomalies i no em poden demanar responsabilitats civils ni penals.

I les eclesiàstiques fa temps que no em lleven la son...

J.Sancho

Aquest articlel el vull dedicar a un bon home: D. Bernat Julià. Si no ens vérem a la terra, que ens vegem en el cel !

Cronicó

REUNIÓ DE CONDEIXEBLES A CAN TOMEU CATALÀ

Puigpunyent, 28 de desembre de 2009

Jaume Gual

Com havíem acordat (en Parets i noltros), el passat dia 28 ens reunírem a la rectoria de Puigpunyent. Els residents a la comarca des Raiguer arribàrem els primers i poc a poc anaren arribant els demés, de la comarca de Llevant-Migjorn, els residents a ciutat, fins a sumar 15 persones. El canet d'en Tomeu, en veure tanta concurrència, es veu que es despistà i sortint de ca seva li va emprendre camí avall; en Tomeu, avisat per una dona que passava, va anar a cercar-lo.

L'amfitrió, en Tomeu, ens havia preparat un seguit de porquim on no hi mancava res (botifarrons, llonganisses, xulla de sa ventresca, llom), també tenia preparades per torrar guàtleres, però trobàrem que ja n'hi havia prou i que a la nostra edat no ens convenia menjar en desmesura i sobretot el vespre.

Per celebrar l'èxit a les oposicions de la seva filla, en Jaume Sancho ens obsequià amb una copa de cava.

Quan ja no havíem de torrar més, en Tomeu Moll ens delità amb focs d'artifici cremant tots els diaris que en Tomeu havia posat en terra, davant la xemeneia, per no tacar les rajoles. Per cert que em recordà que quan encara jo era un infant i jugava amb el foc a la foganya de ca meva, ma mare em deia: "Si jugues amb es foc, pixaràs en es llit". No sé a en Tomeu com li va anar.

Un cop acabat l'àpat, en Jaume Sancho va prendre la paraula i en primer lloc va excusar l'absència de Tomeu Tauler i Gabriel Rosselló, i féu una petita memòria dels dos companys que estan fora de Mallorca, en Joan Sunyer i en Sebastià Salom.

Després va donar la paraula a Joan Bauzá que ens parlà del treball que ha fet titulat "*Rembrandt, un bon mestre*". L'opuscle, d'unes 65 pàgines, està configurat en tres parts: La imatge, la temàtica i la tècnica i es conclou amb una bibliografia molt exhaustiva on recomana tot un seguit de lectures segons els interessos del

lector i presenta una relació dels llibres que ha consultat per fer el treball. (Tots rebérem un exemplar de mans d'en Joan).

Intervingué en Toni Mateu, que el dia anterior havia arribat del Perú, donant-nos les seves impressions de la seva estada allà. De la seva conversa en ressenyaria les següents frases:

“La situació religiosa és similar a la de Mallorca de fa 100 anys”. “L'Església peruana està jeràrquicament molt estructurada i és disciplinada”. “Els capellans estan molt ben organitzats”. “La família està molt desestructurada: mares fadrines, fills de diferent pare i/o mare”. “Els peruans s'estimen més capellans espanyols que no peruans” (pareix que aquests estan molt per lo positiu). “No ha sortit, ni poc ni gens, la Teologia de l'Alliberació”. Encara va contar un fet sobre l'exorcisme: diu que el va cridar el cap de policia al quarter i li digué que tenien molts de malalts i accidents i, creient que eren conseqüència de possessions demoníques, li demanava que tragués els dimonis. Després la seva conversa va derivar amb les confraries incidint en la religiositat del poble que molt sovint s'ha mantingut malgrat no hi hagués capellans a les parròquies.

Finalment, abans d'acomiarar-nos, en Jaume Sancho ens distribuí el calendari del 2010 i un obsequi, d'agradable record, un CD on hi estan escanejats tots els números de la revista Antorcha. Una feina costosa, però molt ben aconseguida. Gràcies Jaume.

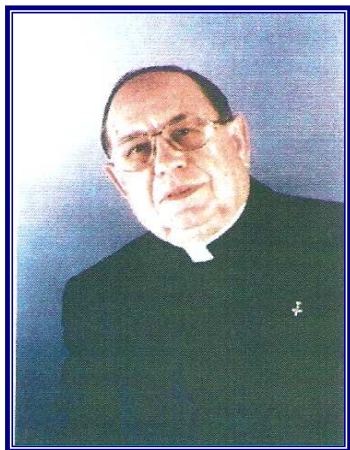
Amb el desig que tenguem un bon any 2010 i que ens puguem reunir altra volta el dia 18 de juny proper - que, per cert i per suggeriment d'en Tomeu Moll, acordàrem que aquesta vegada fos al migdia i no al vespre - a can Miquel Bestard a Binissalem, ens acomiadàrem i deixàrem el poble de Puigpunyent.

Jaume Gual

Puigpunyent, 28-12-2009

RACÓ DE MN. CAIMARI

Presentació d'una nova secció

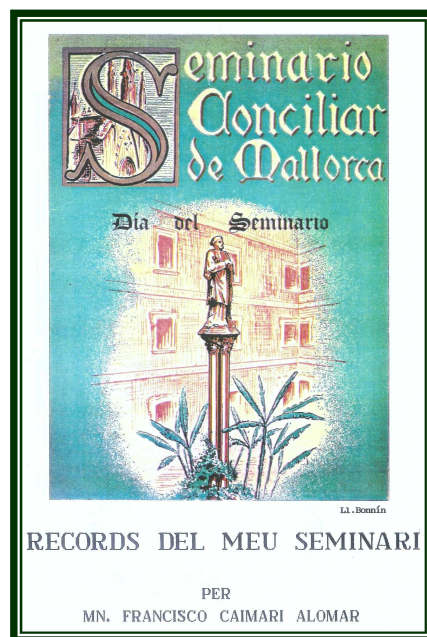
“Nihil novum sub sole”: Quan gairebé tots nosaltres pensàvem que érem pioners en això de fer una revisteta “intercondiscipular”, resulta que per l’any 1980 ja n’existia una altra anterior anomenada CAN RASCA. Els condeixebles que gaudien d’ella eren del curs dels mossens A. Pérez, F. Caimari, A. Fullana, S. Oliver, B. Munar, G. Julià, etc., etc. (ord. 1955). Qui la bastia i n’era el cappare fou Mn. F. Caimari Alomar, el qual, demés, era l’autor d’una sèrie d’articlets molt interessants sobre vivències i esdeveniments del seminari vell.

Un dia, per casualitat, en Joan Sunyer me va ensenyar un recull d’aquests articles, recollits ara a una publicació que en feu el seu autor l’any 1995 baix el títol de **RECORDS DEL MEU SEMINARI**. Els vaig llegir amb interès, creixent a mesura que passava fulles, fins que finalment vaig pensar que calia demanar permís al seu autor per tal de poder-ne reproduir a la nostra pròpia revista una selecció d’aquells articlets tan engrescadors i adients per mostrar-nos coses que, encara que viscudes anys abans i en el Seminari vell, explicaven molts costums que nosaltres encara coneguérem en el NOSTRE seminari. Allò formava part de la nostra pròpia “prehistòria” seminarística. Hi havia moltes coses que nosaltres heretàrem d’aquella institució, que provenien del vell edifici de La Calatrava... Hi descobria una certa continuïtat amb el que jo mateix encara vaig veure i viure a Son Gibert.

Deu ser per això que nosaltres, encara que mai no vivíssim dins aquells murs venerables, aprenguérem a estimar i a sentir com a cosa nostrada aquell “SEMINARI VELL”.

Atorgat amablement el permís gràcies a una eficaç gestió del nostre bon amic Joan Darder, a partir d’ara PER ACABAR els pròxims números reproduïrem aquesta selecció d’articlets que, segur, seran del vostre interès i agrado.

Moltes gràcies, Mn. Caimari.

J. Sancho.

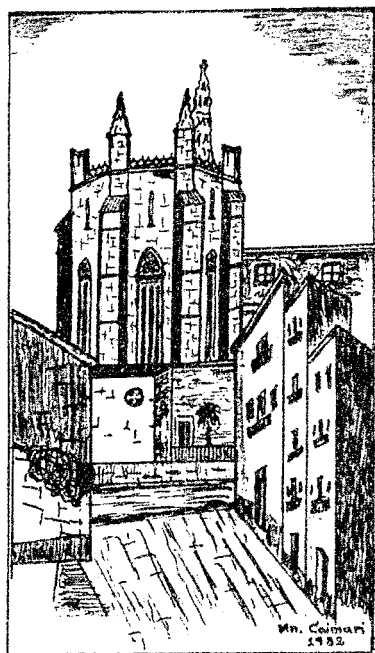
Per acabar...

RACÓ DE MN. CAIMARI

Records del meu Seminari

Per Mn. Francesc Caimari Alomar

CAMINS QUE DUIEN CAP AL SEMINARI

Al Seminari s'hi podia anar per dos indrets, per el de llevant i per el de ponent.

Els de llevant, quasi tots veníem en tren i descarregàvem a ses Estacions de la Plaça d'Espanya.

Una vegada arribats a *Ciutat*, formàvem un bon grup i maleta amb mà i paraigua en l'altra, i cap pelats titina, solíem agafar el camí més curt que era per ran dels Caputxins, on hi havia encara la presó amb sos Guàrdies Civils a la porta; travessàvem tota aquella endreçaria plena de moixetes de Sa Plaça de Sant Antoni i carrer Socors... Quina angoixa! Aquelles madones al veure'ns la cara d'estornells, mos ne tiraven qualche una que no estava escrita a cap llibre.

Noltros amb so cor estret i cametes me valguin passàvem per aquell 'zoco' quasi sense alenar.

Després de greu turment, arribàvem a sa Plaça de sa Palla, respiràvem un poc, per altra volta ficar-nos dins el carrer dels Botons on tornàvem perdre ses colors.

Aquell carrer "ab initio" sempre ha estat igual. Sempre hi floria una endomassada perenne de calçons i calçones blanques i de camisoles i altres herbes que degotaven damunt els vianants. Pasturaven per allà una guarda d'al·lots mocosos, més bruts que ses xinxes, que corrien com a sargantanes, i dones i més dones, unes per els balcons cridant com a loques i altres assegudes damunt el primer escaló de s'escaleta.

Després de vist i no vist tot quant se mostrava gratis, a la fi es veia el Sant Casal, la cresteria de la nostra Mesquita, i aquella dolça mirada mos llevava tots els mals pensaments.

Amb una altra estreta, voltàvem el darrer cap de cantó, i a dues passes ja teníem la portalada del Seminari.

Amb mans trèmules tiràvem de la cadena de la campaneta i el porter Biel amb aquella cara de polissó, mos obria la porta com si mos digués: ¡Hala, ja vos hi tenc un altre pic! ¡Toma tomate!

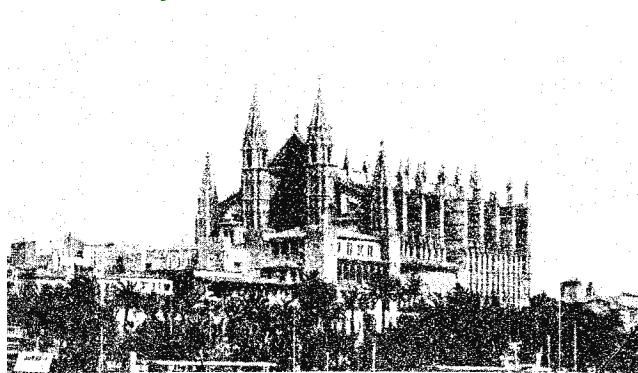
Els qui venien de Ponent o de Palma mateixa, com els “panets” de santa Quiatalina, de Son Espanyolet o de Son Cotoner, la seva entrada era més tranquil·la, més turística, però no tant aventurera como la nostra.

Mentre venien, s’aturaven a badoquejar pels carrers de Sant Miquel i de Colom, a veure els Municipals de porra que seien davant la Quartera i a vegades, fent qualche volta, s’aturaven a veure ses rellotgeries del carrer de Sa Plateria i de pas a contemplar aquells dos-cents nassos que se solejaven damunt el portal i “cuyos portadores” berenaven de panet amb oli i tomàtec.

A vegades, aquells pegaven qualche brufol perquè sabien que durant la Processó del Corpus quan passàvem els seminaristes cantàvem amb tota l’ànima: “MIRO clausit ordine” i això era com una espina que duien ben clavada.

1- MES D'OCTUBRE

COMENÇAMENT DE CURS

El mes d’Octubre era una mes mig figa mig raïm. Dúiem el rovell de tot l’estiu i sols pensar en els nou mesos que mos esperaven per al davant, ja mos queia l’ànima als peus.

Començava amb massa solemnitat per seguir després amb els bemolls dels exercicis espirituals i tot aquell carro portal adient.

El dia 1, festa. “La Dedicación de la Santa Iglesia Catedral Basílica”, i tothom a la Seu.

Començava amb una “missota” (en el bon sentit, s’entén) i la nostra Capella Conciliar bramava aquell “Terriibilis est locuuus iistee”. Això mos faltava !

Don Toni Sancho, que amb aquelles manotades pareixia que espolsava sa trona de la Seu, amb veu de tro explicava magistralment, o així mos ho pensàvem quan érem petits, quants d’ous hi devien caber dins aquell gran casal o on trobaríem ses gallines per fer-los. Acabava el sermó amb un solemne Amén. Suposàvem en aquell moment que ja ho tenia tot resolt.

El capvespre, a las 6, es tancaven les boques dels 300 seminaristes, que sols l’obríem per fer qualche badall; posàvem els ulls en blanc i al coll tort i així començaven els exercicis espirituals.

Cada any l'orador era diferent. Era la sorpresa de tots.

¡Mem qui serà! ¡Serà el pare tal ! ¡No, deia un, que ja no és a Mallorca! ¡Serà el Pare qual! ¡Tampoc!, deia s'altre, diuen que ja los va fer fa tres anys. Prest ho sabrem.

Al damunt el Presbiteri hi havia una tauleta folrada amb un domàs vermell i un cadirot que esperava l'amo; noltros esperàvem i ¡zas!, sortia un nas, una orella i... ooh, el Pare Veray ! ¡Jesús Bon Jesuset, quin mort! Res, tranquils. Passàvem sis dies de son, i com a final una bona confessió general i tot arreglat, i “al séptimo dia, descansó”.

Al mati del darrer dia, una bona Missa solemne i una bona Comunió, i al capvespre a passejar per la Riba. No estava mal pensat de tot aquell tuatem.

Acabats els Exercicis, anàvem a cercar els llibres nous: N'Edelvives, en Tanquerey o en Reistarler segons l'escaló de la nostra Carrera. Començaven les classes. Uns anaven amb Don Juan Nicolau, altres amb Don Bruno Morey (era el dia d'alenar fort, com si féssim “fouting”. ¡Vaja una oloreta!), altres amb sa “fiera” del Senyor “Gueà”... et ita porro.

Llavores, qualsevol dia d'aquells, venia el Sr. Bisbe. ¡Allò eren vingudes de Bisbe ! Tots més assustats que un cuc, cantàvem i tornàvem a cantar “Sacerdos et Pontitex”, coixí, reclinatori, llums, encens, corregudes d'un vent a l'altra...

L'orgue a punt, amb so motor en marxa, que per cert feia més renou que ses trompes, i quan entrava el Bisbe pel portal major... ¡paf! nyoc, nyoc enyonc, fins que aquell homo vermell com el Rei Herodes, pujava a l'altar i s'asseia en es trono.

El Canceller-secretari “de capa y espada” feia la memòria del curs proper passat començant pel cens demogràfic: Tants de “neófitos”, tants d'ordenats, tantes trones de mongetes i siurons consumits, tants de litres d'aigo posats dins sa llet, s'han repartits tants de suspensus, benemeritus, valdes i meritissimus...

Acte seguit el dit Canceller anomenava tots els Professors, des del més vell fins al més jove, i tots agenollats en el primer escaló del Presbiteri feien el jurament “antimodernismo”: “Ego N. promitto coram Deo...”, una bona parrafada, i a besar l'anell al Bisbe.

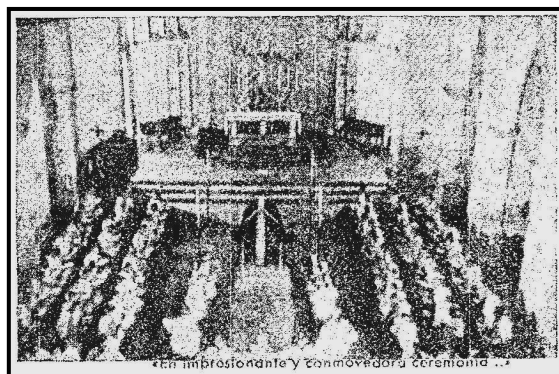
Després, aquest Senyor mos feia un breu sermonet i acabava sempre amb aquestes paraules: “Declaro abierto el curso académico, del mil novecientos tal al mil novecientos cual”.

Altra vegada “Sacerdos et Pontifex” fins a esclatar i el Bisbe s'entornava al Palau i fins l'any següent.

2. - MES DE NOVEMBRE

Novembre. “Liberame Domine”

Novembre. Vent, aigo i fred. Un mes gris, sense alegria, horesbaixes curtes, poc sol i finestres tancades.

Començava el mes amb un funeral, ja me direu si això ja no era un mal començament i per a quedar-ne ben tip.

El Día 1, Festa de tots els Sants, pareixia que res havia de passar. Ens acabàvem de menjar el “rosari” de panets de sucre que havíem rebut de ca nostra, i anàvem a l’Ofici de la Seu.

Lo més graciós de la cerimònia d’aquest dia, era quan D. Emili Sagristà pujava a aquella trona acucullada i prima de l’esquerra a llegir lo que en aquells temps es deia s’Epístola i que ara, després del Concili, es diu Segona Lectura i repetia més de 10 vegades “Decem miillia signatii”. De sa tribu den d’alló: “Decem miillia signatii”. De sa Tribu den d’això: “Decem miillia signatii” i “dale que dale” fins al final. Pareixia talment sa Divisió acorçada de Brunete.

En acabar l’ofici, altra volta al Seminari amb el bonete ben ficat fins a ses orelles, perquè feia molt de fred, amb una mà a sa beca i l’altra a sa sotana perquè no se mos arrossegàs per dins s’aigo. Arribàvem al Seminari. Dinar i estudiar.

Però al capvespre, el Seminari canviava de cap a peus, sobretot la Capella.

Els qui duien es treque-maneque en això i en altres coses eren sempre els mateixos: En March i en Fernández, en Fernández i en March. Tant sabien fer funcionar l’orgue (¿?) com fer cadafals per comèdies, arreglar es llums, grifons, panys... , amb una paraula, eren els culejadors del Seminari.

Sa Capella. ¡Oh] Davant el retaule de Sant Pere i dels Sants Pares Orientals i Occidentals, havien col·locat un domàs morat i sa Creu grossa, amb sis ciris ben rabassuts que feien més d’un metre i mig. Tres a cada costat i sense res més. **Tètric.**

Al mig de sa Capella, aixecaven un “tumulto” que pareixia el que posen a l’Escorial pels funerals dels reis Borbons.

No sé que hi posaven al davall, però és cert i segur que hi cabia mitja Comunitat, incluit el gros Colau Ollers, q.e.p.d.

Tot estava col·locat damunt una catifa i aquell embui de trastos anava tapat de roba negra amb una creu blanca que li donava sa volta pel “meridiano” i “l’equador”. A cada costat d’aquella mortalla posaven dues files de bancs pels endolats que aquell dia eren els membres de la Schola Cantorum.

Començaven les matines funeràries a les sis de l’horabaixa.

S’Escoleta, per començar envestia amb el “Regem cui omnia vivunt, venite adoremus” i tothom, un altre tant. Després venien els tres Nocturns. I tot ben cantat, amb sos Punctums i amb ses Fletxes, els Virgas, Oriscus i Quilismes, els Podatus, Porrectus i els Scandicus; els Torculus, els Clivis els Climacus i els Salicus... (¿vos recorda tot aquest marruell?) Tot una filigrana.

Els de s’Escolí cantaven ses Lectios (¡nou només!).

Al final s'aixecaven ceremoniosament els endolats (La Capella Conciliar) i amb tota l'emoció que per altra part tenia aquell càntic, cantava es "Liberame Domine" de Don Sancho. Allò acabava de confitar les matines del dia dels morts.

Acte seguit, fèiem el Jubileu, tot un "marató" d'entrades i sortides de sa Capella, per el portal major, per el del Presbiteri, per els de les tribunes i del "cor"; per tot es veien bubotes que entraven i sortien angoixades punyent per a treure ànimes del Purgatori quan abans i més millor.

Mentre, els més bons al·lots feien el jubileu, els qui no ho eren tant feien "monuments" dins els "cuartos" dels més tímids. ¡Allò eren sustos! N'hi havia de corregudes i crits a voler! Una cosa anava per l'altra i "tutti contenti".

MEDITACIÓ DEL DIA DELS MORTS.

"LA CIUDAD DE LOS VIVOS SE TRASLADA A LA CIUDAD DE LOS MUERTOS"

P. Lapuente

El dia dels morts, el lector de torn del Seminari, ens llegia invariablement cada any, i així 13, la meditació del P. Lapuente sobre la mort, recordant-nos la certesa de morir i les excel·lències de la vida eterna.

Sortírem ja del Seminari un bon dia; acabàrem així de sentir repetir aquelles paraules lapidàries que, joves com érem noltros, mos colpejaven el cor fortament.

La nostra vida ha canviat d'estil, però ningú de noltros ha oblidat aquella trista meditació que resumia el dolor i la tragèdia que la mort enclou.

Tal dia com avui, el record d'aquella meditació, que llavors era tant per noltros com pels nostres sers estimats una pura teoria, avui desgraciadament és una certa realitat.

Som molts pocs els qui no hem d'anar el dia de Tots Sants al cementiri per plorar davant les despulles d'algun ser estimat: el nostre pare, la nostra mare, o de tots dos plegats...; deixar al damunt de la seva llosa freda i muda un ram de flors i una fervorosa oració, la més sentida de l'any d'un fill sacerdot agraït.

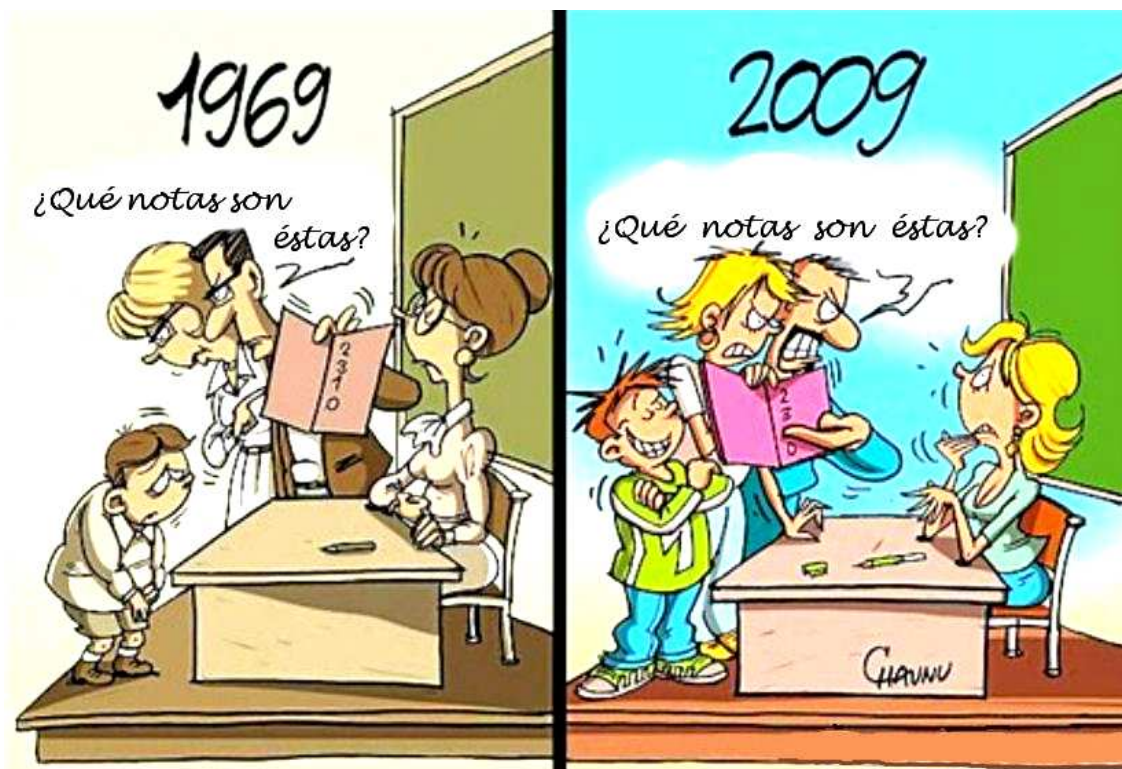
Els nostres pares foren els nostres grans mestres i educadors que passaren tota la vida al nostre servei. Avui ja sacerdots plens de mèrits, els feim una visita d'agraïment demanant a Déu misericordiós els beneeixi i els doni el repòs etern que bé ho meresqueren.

Pares, descansau en pau!

40 anys de progrés

EDUCACIÓ a ESPANYA

Si algú té dubtes sobre les causes de la qualitat educativa actual,
vet aquí una resposta contundent

(recollit per Joan Bauzà)

Gener 2009, nº 22

Consell de redacció:

Jaume Sancho
Toni Bennassar
Jaume Gual

Confecció i fotografia:

Gabriel Rosselló

Edita: Gràfiques Sancho

Col·laboracions:

Amengual, Gabriel	pàg. 11 ss
Bauzà, Joan	pàg. 52
Bennasar, Antoni	pàg. 11 ss, 25 ss
Caimari, Francesc	pàg. 47 ss
Gual, Jaume	pàg. 10, 35 s, 43 s
Moll, Bartomeu	pàg. 3 ss
Parets, Joan	pàg. 21 ss, 38 ss
Pons, Damià	pàg. 32 ss
Rosselló, Gabriel	pàg. 1 s
Salom, Sebastià	pàg. 20
Sancho, Jaume	pàg. 41 s, 46
Suau, Teodor	pàg. 29 ss
Umbert, Rafel	pàg. 8 s